NGUYỄN THỊ MỸ LIÊM, BÙI ANH TÔN (đồng Chủ biên)
NGUYỄN MINH THIÊN HOÀNG, HÀ THỊ HƯƠNG LAN
ĐINH XUÂN BẢO NGỌC, ĐỨC TRÍ

Em yêu DÂN CA

Tập Bốn

(Dùng kèm phần mềm điện tử)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN THỊ MỸ LIÊM, BÙI ANH TÔN (đồng Chủ biên)
NGUYỄN MINH THIÊN HOÀNG, HÀ THỊ HƯƠNG LAN
ĐINH XUÂN BẢO NGỌC, ĐỨC TRÍ

Em yêu DÂN CA

Tập Bốn

(Dùng kèm phần mềm điện tử)

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

BAN TỔ CHỨC BIÊN SOẠN

1. Nguyễn Văn Hiếu – Phó Giám đốc Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh
2. Trần Thị Kim Nhung – Giám đốc Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định

Lời nói đầu

Âm nhạc cổ truyền là di sản văn hoá quý báu của dân tộc, gắn bó với cuộc sống, sinh hoạt, lao động, sản xuất của nhân dân ta từ bao đời nay. Để góp phần bảo tồn và phát triển di sản quý giá đó, Ủy ban Nhân dân Thành phố Hồ Chí Minh từ nhiều năm qua đã giao cho Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh xây dựng đề án "Giáo dục âm nhạc dân tộc trong trường học trên địa bàn TP.HCM giai đoạn 2016 – 2020", khuyến khích hình thành các Câu lạc bộ, đội nhóm yêu thích các loại nhạc cụ dân tộc trong các trường Tiểu học để đưa môn Âm nhạc dân tộc vào nhà trường. Thực hiện chỉ đạo của Ủy ban Nhân dân Thành phố, việc đưa Âm nhạc dân tộc vào các trường phổ thông đã được ghi rõ trong Nghị quyết của Đại hội Đảng bộ Sở Giáo dục và Đào tạo.

Nhằm mục đích giới thiệu, cung cấp, hỗ trợ cho giáo viên những tài liệu âm nhạc dân tộc; giúp các em học sinh tiếp cận với dân ca, dân nhạc, dân vũ… trong các hoạt động giảng dạy, học tập, sinh hoạt âm nhạc (ngoại khoá) ở trường Tiểu học, Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định – Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam – phối hợp với Sở Giáo dục và Đào tạo Thành phố Hồ Chí Minh biên soạn bộ sách ***Em yêu dân ca (Dùng kèm phần mềm điện tử)***.

Bộ sách gồm 5 tập tương ứng với 5 lớp của cấp Tiểu học. Độ khó, độ phức tạp về bài bản – âm nhạc, cách hát, kiến thức… sẽ được nâng dần theo mỗi tập sách. Tuy nhiên, tuỳ trình độ, sở thích của học sinh và điều kiện giảng dạy – sinh hoạt âm nhạc (ngoại khoá) của mỗi lớp, thầy cô giáo có thể linh hoạt lựa chọn tập sách phù hợp. Mỗi tập trong bộ sách được sử dụng kèm với phần mềm điện tử có thể được tải về miễn phí từ trang web Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định (http://site.xuatbangiadinh.vn/san-pham/file-download.html).

Nhóm biên soạn xin gửi lời cảm ơn, tri ân đến những nhà sưu tầm, nghiên cứu âm nhạc dân tộc đã thu thập, tập hợp, ghi âm, kí âm… giúp chúng tôi có những tư liệu quý giá giới thiệu trong bộ sách này. Chân thành cảm ơn những lời chỉ dẫn uyên thâm và tận tình của nhà sưu tầm – nghiên cứu âm nhạc dân tộc Lư Nhất Vũ và nhà thơ Lê Giang, cảm ơn những đồng nghiệp, những học trò đã cổ vũ, ủng hộ chúng tôi hoàn thành bộ sách.

Chúng tôi hi vọng bộ sách sẽ đưa tuổi thơ các em vào thế giới âm nhạc mộc mạc, chân chất nhưng hết sức độc đáo và nghệ thuật của dân tộc, để các em được thưởng thức, được hiểu, được hát, được múa… và từ đó yêu quý, giữ gìn, phát huy di sản âm nhạc quý báu của ông cha.

Nhóm biên soạn rất mong được sự chia sẻ, góp ý của các nhà sưu tầm, nghiên cứu, các nhạc sĩ, quý thầy cô giáo… để bộ sách được hoàn thiện hơn trong lần tái bản.

Tổ chức biên soạn

MỤC LỤC

Lời nói đầu 3
Lý bông đậu 5
Lý Cái Mơn (Em mơ gặp Bác) 6
Lý bánh bò (Thành phố của em) 7
Lý con cóc (Nhớ anh bộ đội) 8
Lý đất giồng (Em hát mừng xuân) 9
Lý lu là (Trái non xin người đừng bẻ) 10
Lý lựu lê (Yêu trường yêu lớp) 11
Lý rẫy – lý vườn 12
Lý tang tình (Em lý tang tình) 14
Lý thiên thai 15
Lý tình như 16
Lý xăm xăm 16
Cò lả 17
Hò ba lý 18
À Lê - chàng đi săn 19
Hoa đào bên suối 20
Hoa rung reng 21
Muốn sống tự do 22
Nhìn ánh sao 22
Bìa Brooc ru con (Tiếng đàn ru con) 23
Sâm thương (Con yêu tiếng hát mẹ) 24
Sơn đông hướng mã (Bé dậy sớm) 25
Lưu thuỷ hành vân (Nhớ ơn cha mẹ) 26
Khốc hoàng thiên 28
Đi cấy 30
Dệt cửi – Thực hành: Múa Đi cấy, Dệt cửi 31
Giới thiệu nhạc khí hơi – thổi của các dân tộc thiểu số phía Bắc: đàn môi, sáo, kèn, khèn bè 33
Tài liệu tham khảo 37

LÝ BÔNG ĐẬU

Dân ca Tây Ninh
Biên soạn: LƯ NHẤT VŨ

Nhanh, vui

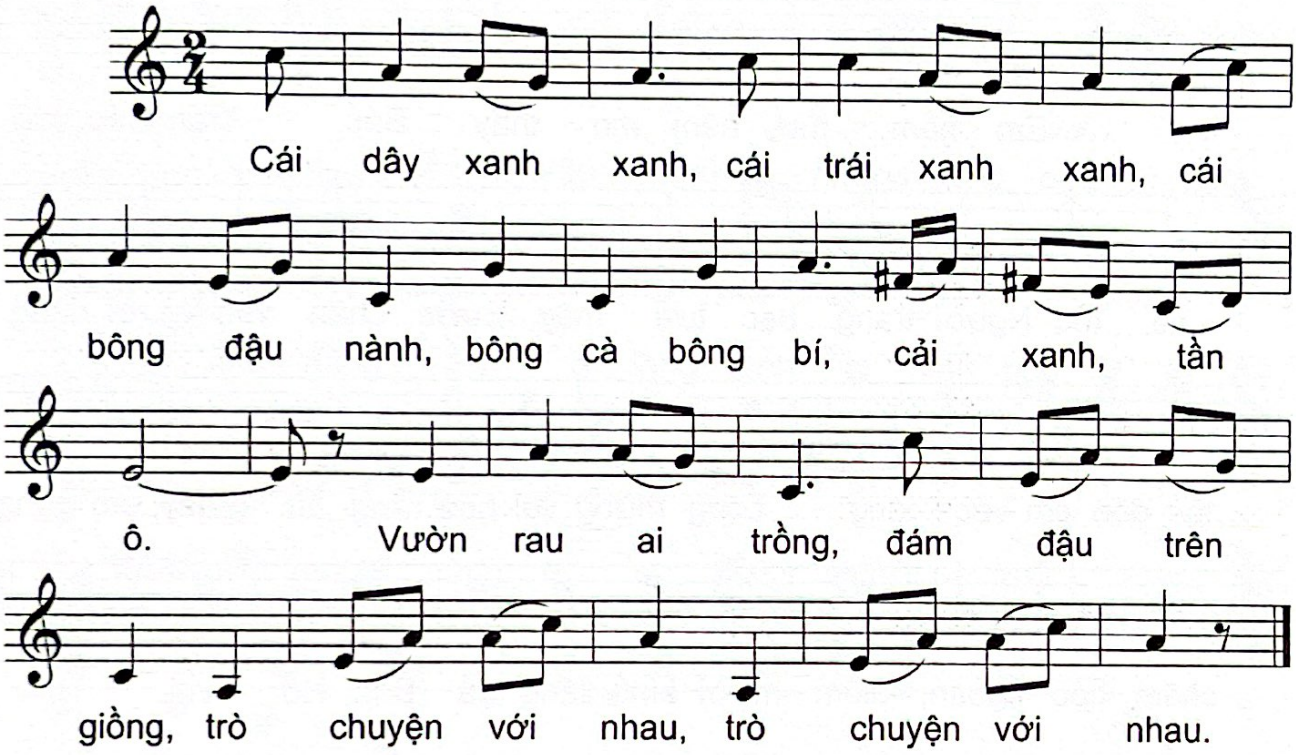

Lời 2

Chúng em đi chơi, gió mát hiu hiu,
Líu lo chim chuyền,
Từng đàn bươm bướm giỡn chơi cùng em.
Bà lom khom trồng, hái đậu trong vườn.
Bà chịu nắng mưa, bà chịu nắng mưa.

LÝ CÁI MƠN

(Em mơ gặp Bác)

Dân ca Nam Bộ

Sưu tầm và kí âm: TRẦN KIẾT TƯỜNG

Lời mới: MỸ LIÊM

Vừa phải, tình cảm

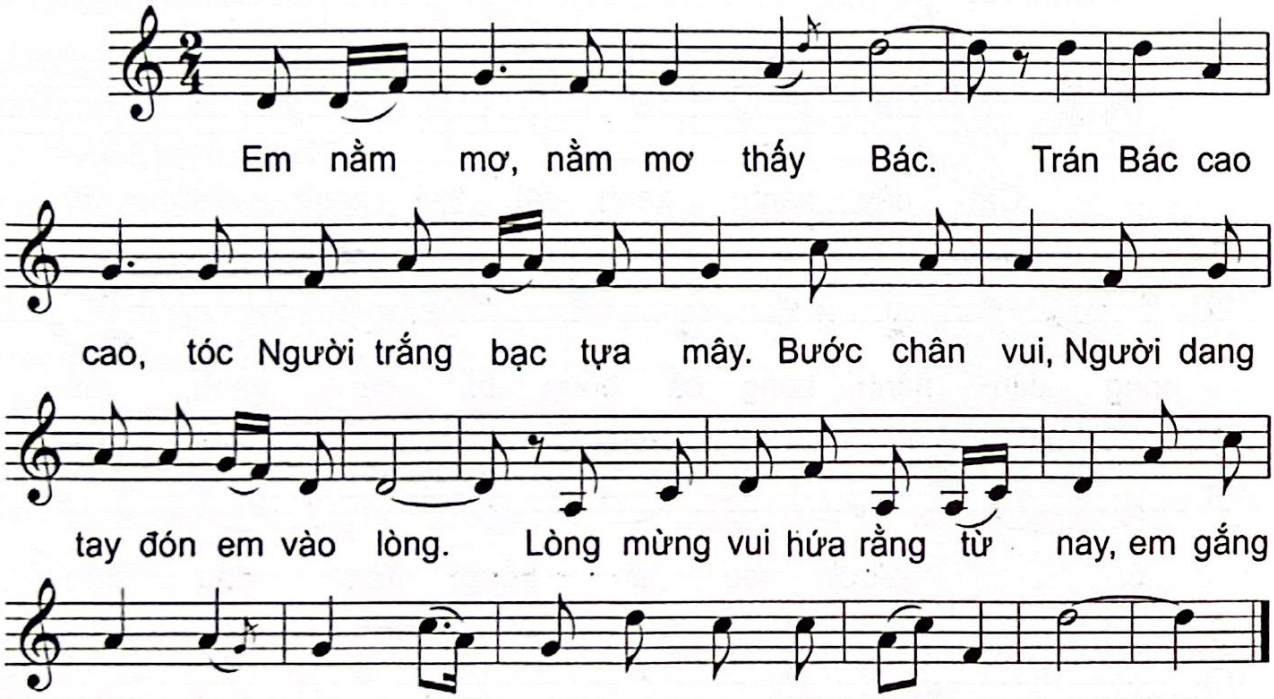

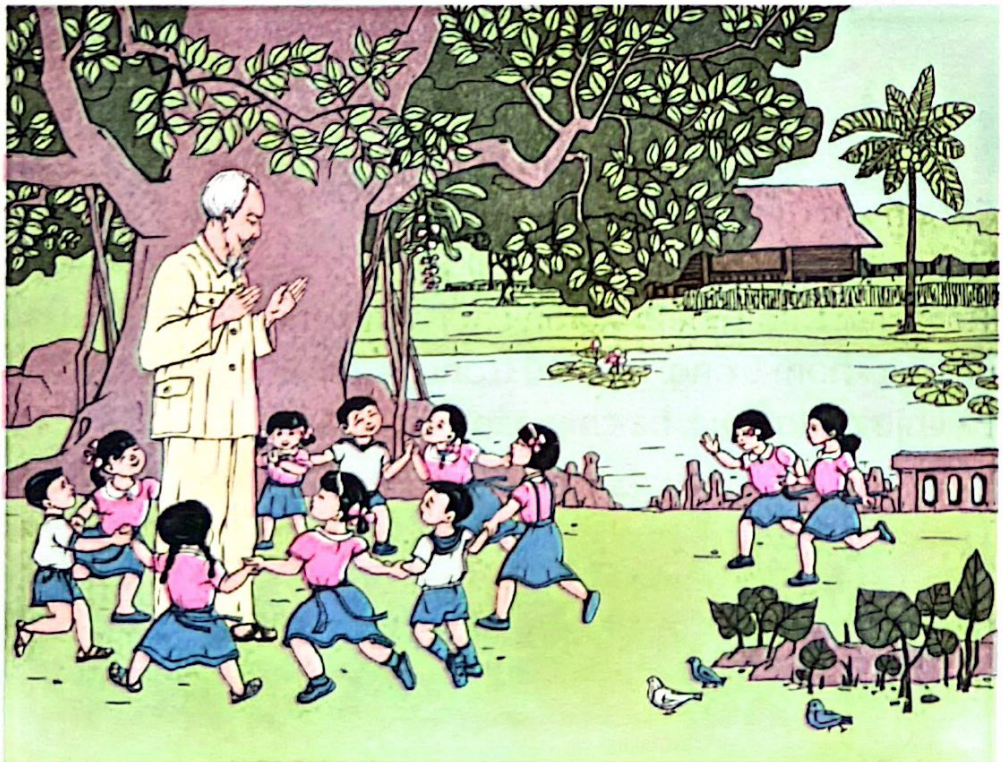

LÝ BÁNH BÒ
(Thành phố của em)

Dân ca Vĩnh Long
Kí âm: LƯ NHẤT VŨ
Lời mới: LÊ GIANG

Hơi nhanh (♩ = 108)

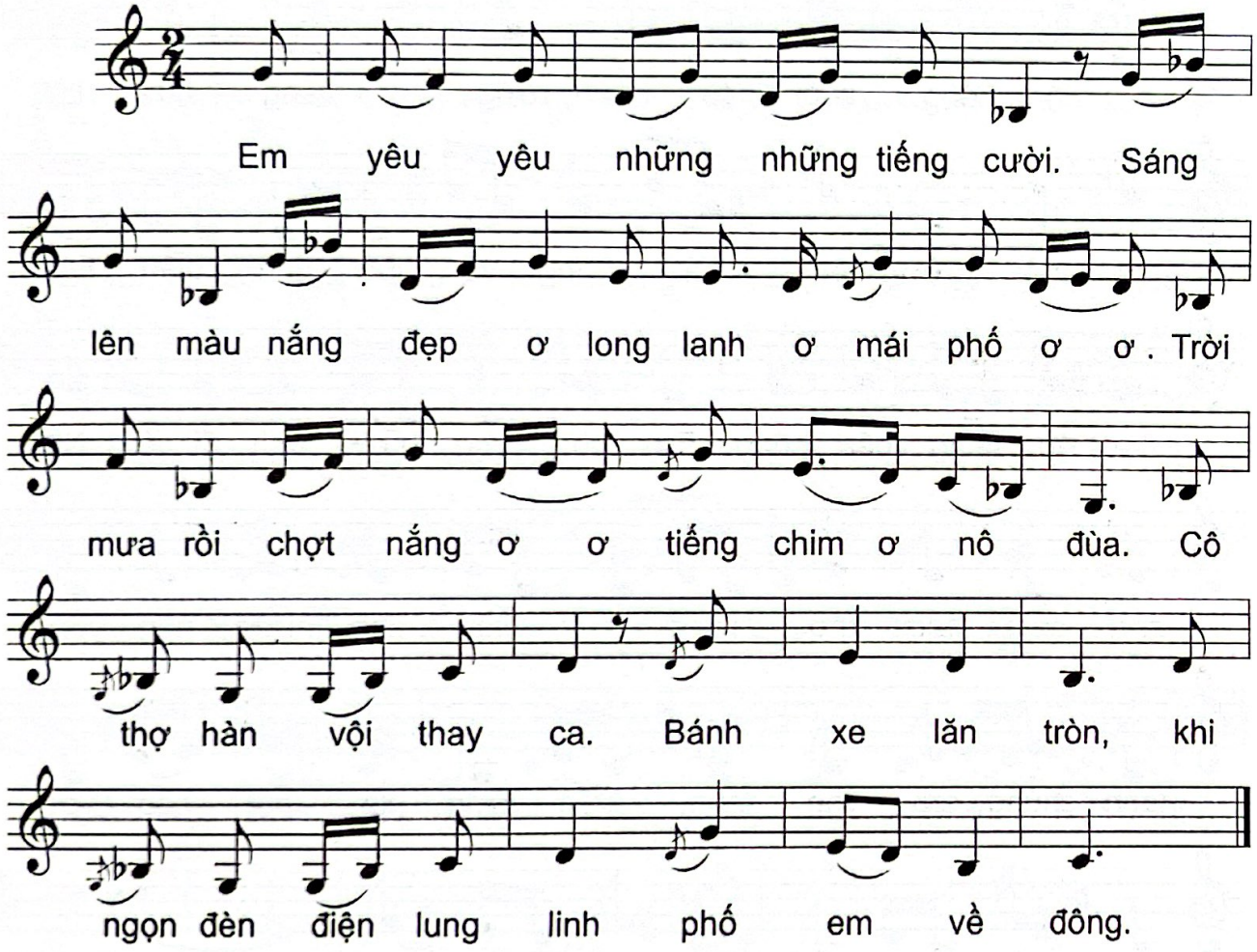

Lời 2

Em yêu yêu những những cánh cò.
Mến yêu từng bước mẹ (ơ) xa xa (ơ) thấp thoáng (ơ ơ).
Hàng me chiều rợp bóng (ơ ơ) nắng mưa (ơ) hai mùa.
Nghe ngoại thành gọi xôn xao.
Lúa xanh trên đồng,
Hoa lục bình dợn đong đưa, tím chân trời quê.

LÝ CON CÓC

(Nhớ anh bộ đội)

Dân ca Cần Thơ
Kí âm: LƯ NHẤT VŨ
Lời mới: LÊ GIANG

Vừa phải

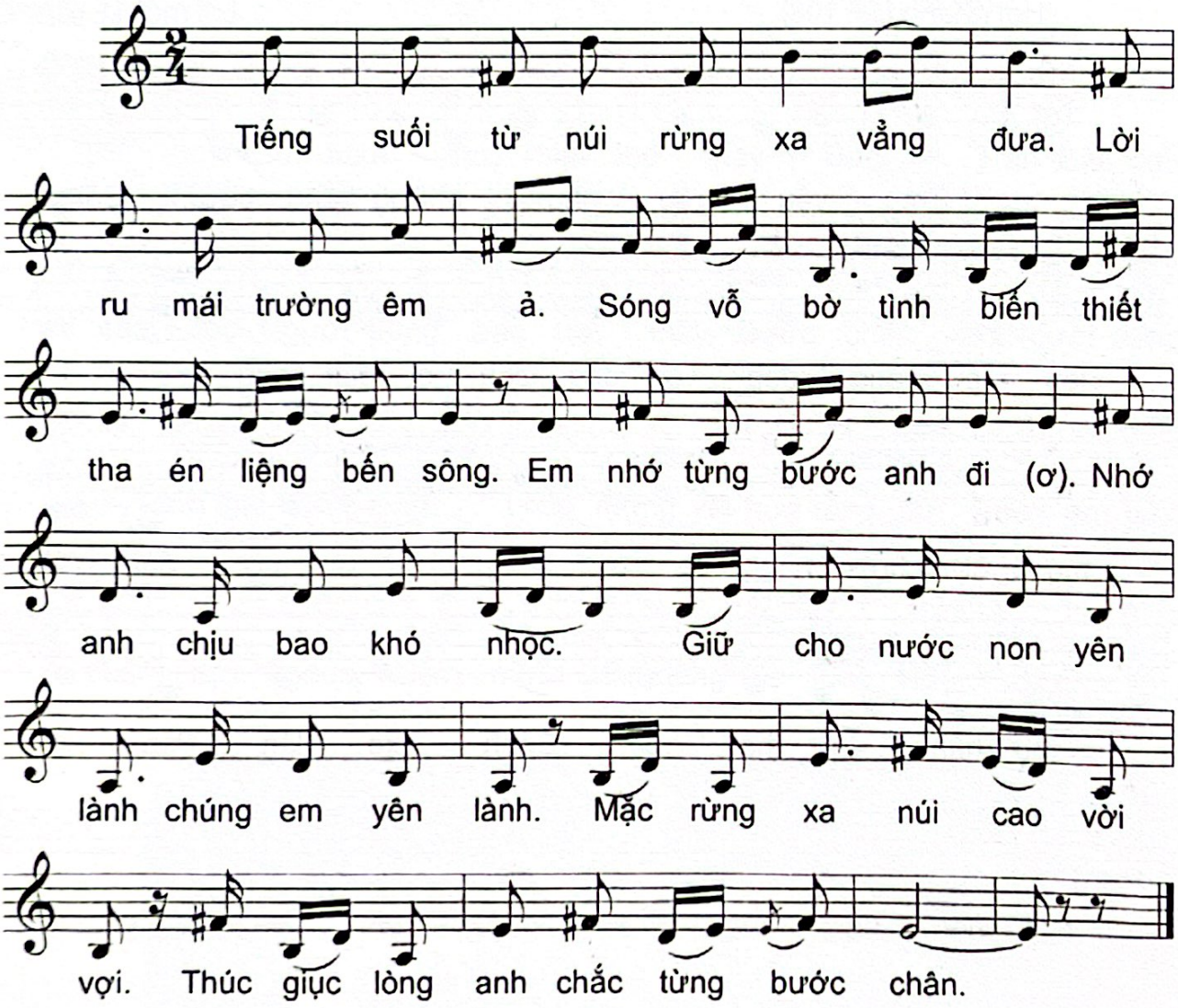

Lời 2

Sớm sớm từ mái trường em gửi anh
Bài ca nhớ người ra trận.
Suốt bốn mùa dầu dãi nắng mưa tiếng gọi núi sông
Cho tiếng cười trẻ thơ ngây (ơ).
Chúng em niềm vui ước hẹn.
Nở bao đoá hoa cho đời, cánh tay xây đời
Mặc rừng xa núi cao vời vợi.
Thắm đượm tình anh mái trường chúng em.

LÝ ĐẤT GIỒNG

(Em hát mừng xuân)

Dân ca Nam Bộ

Sưu tầm và kí âm: TRẦN KIẾT TƯỜNG

Lời mới: MỸ LIÊM

Vừa phải

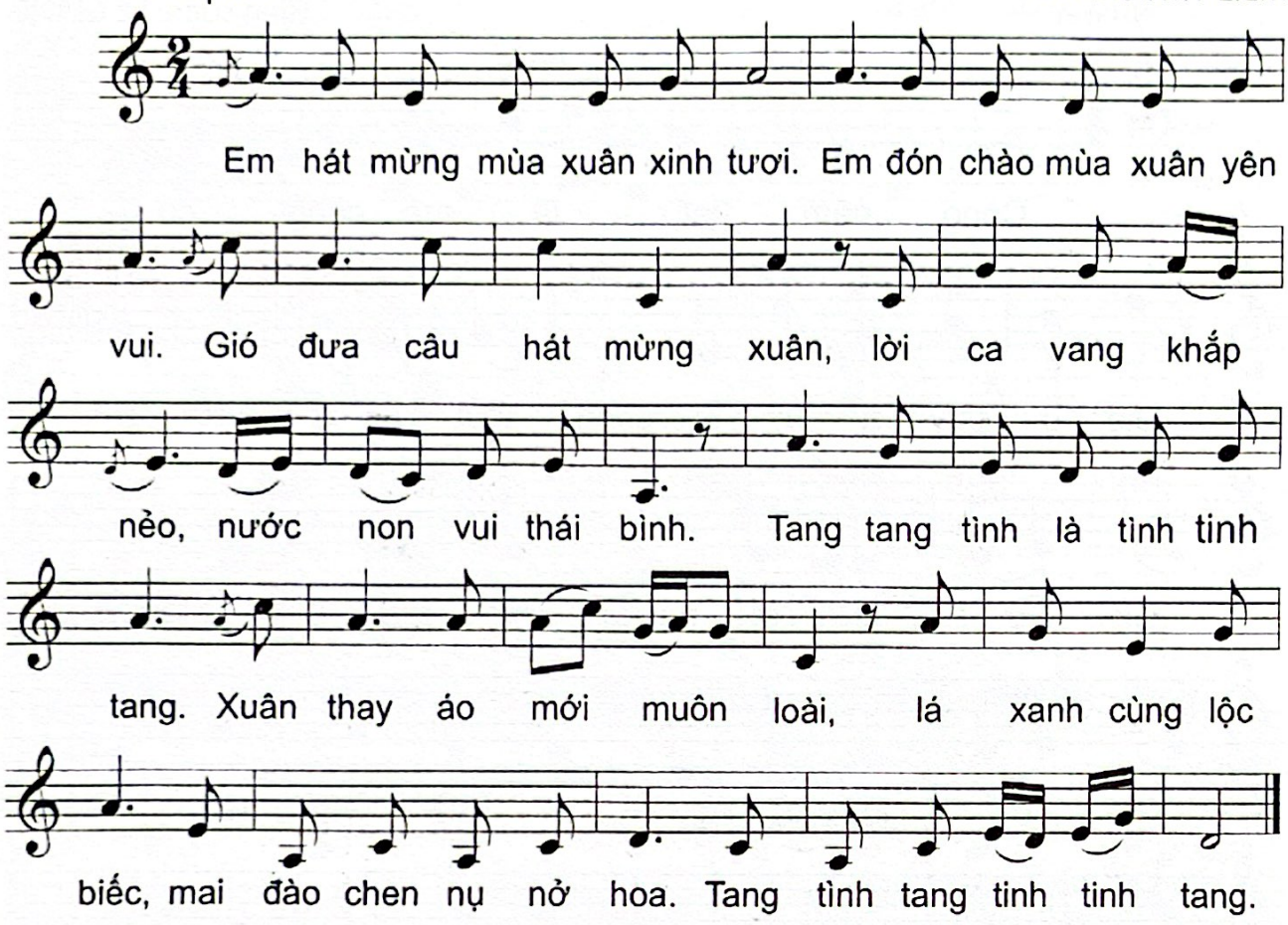

LÝ LU LÀ

(Trái non xin người đừng bẻ)

Dân ca Bến Tre

Sưu tầm và kí âm: LƯ NHẤT VŨ

Biên soạn: LÊ GIANG

Nhanh

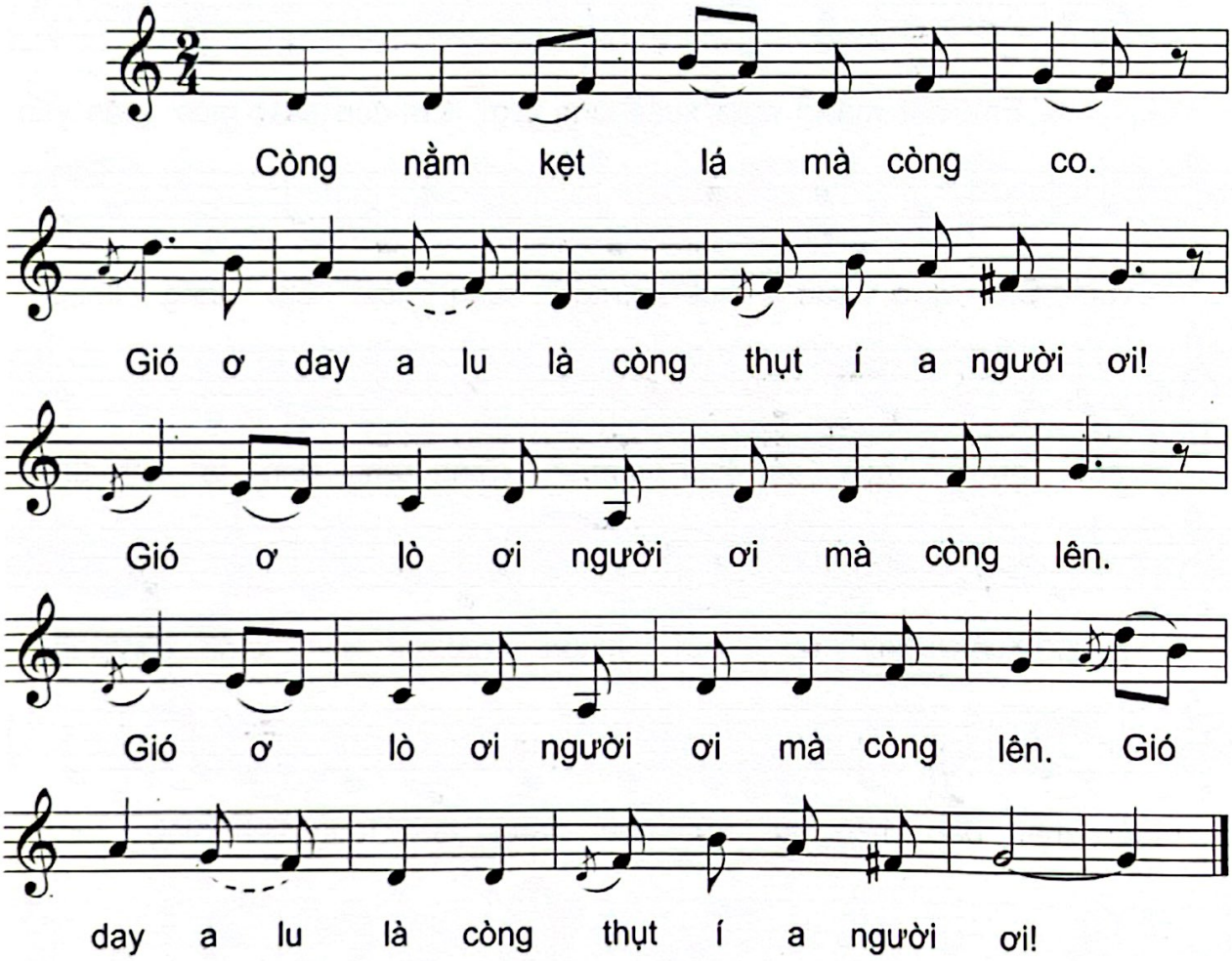

Lời 2

Người đừng đụng tới mà cây chanh
Trái ơ non xin người đừng bẻ í a, người ơi!
Nhánh ơ cành ơi người ơi nhiều chông gai
Nhánh ơ cành ơi người ơi nhiều chông gai
Trái non xin người đừng bẻ í a, người ơi!

Lời 3

Rộn ràng giọng hát đàn chim non.
Chúng ơ em như hoa hồng vừa nở đoá hoa hồng tươi.
Đoá hoa hồng trong vườn thơm càng thơm xa.
Gió lay cành ôi tình quê càng bay cao.
Gió mưa thêm xanh cành càng đẹp cánh hoa hồng ơi.

LÝ LỰU LÊ

(Yêu trường yêu lớp)

Dân ca Đức Huệ - Long An
Sưu tầm: QUÁCH VŨ
Kí âm: NGUYỄN ĐỒNG NAI
Lời mới: MỸ LIÊM

Hơi nhanh

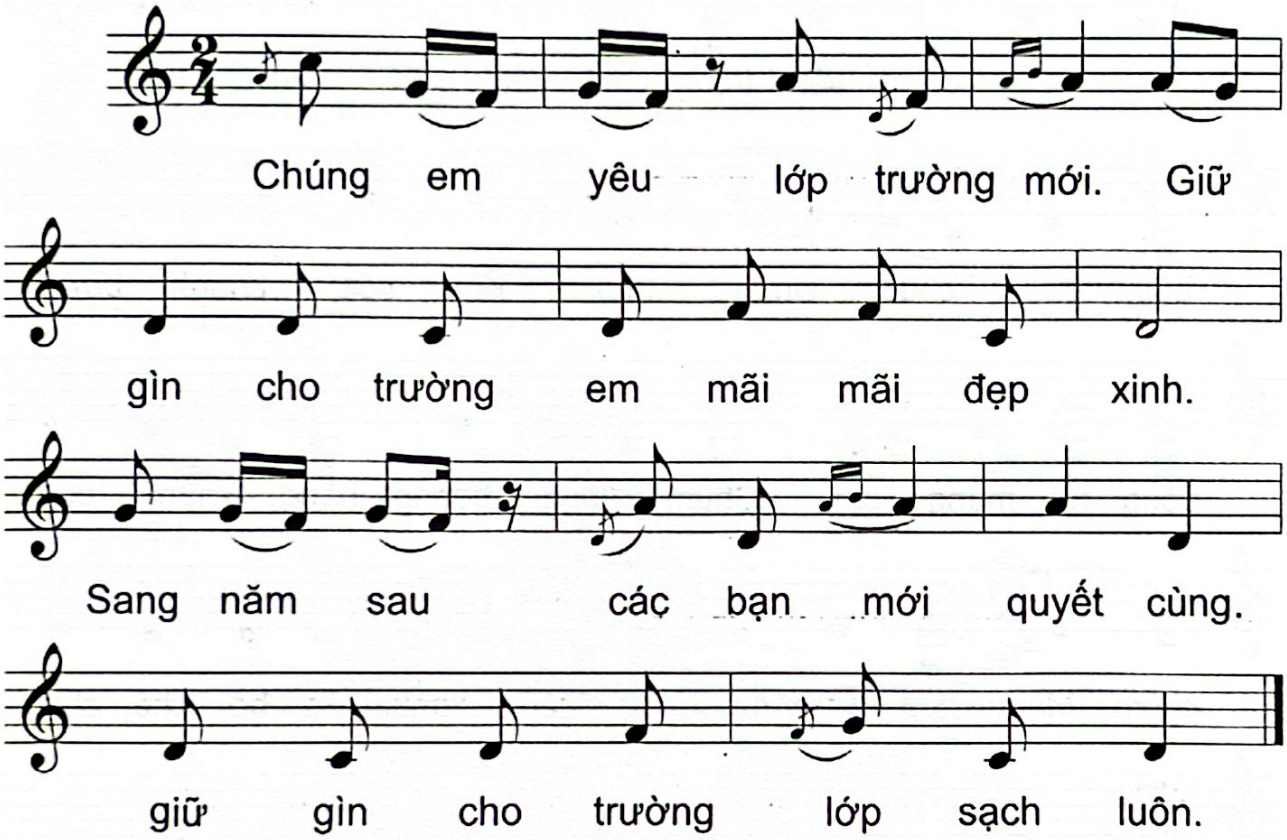

Lời 2

Chúng em ca
Chúng em múa
Với đàn
Xê Xàng Xê Cống Cống Xàng Xê
Vang câu ca
Bên bạn mới
Yêu trường
Ta cùng nhau cất tiếng hoà thanh
Vang lời ca trường lớp thiệt vui. *(Hát lại trên giai điệu câu nhạc cuối)*

LÝ RẪY - LÝ VƯỜN

Dân ca Nam Bộ

Hơi nhanh

Lời mới: LÊ GIANG

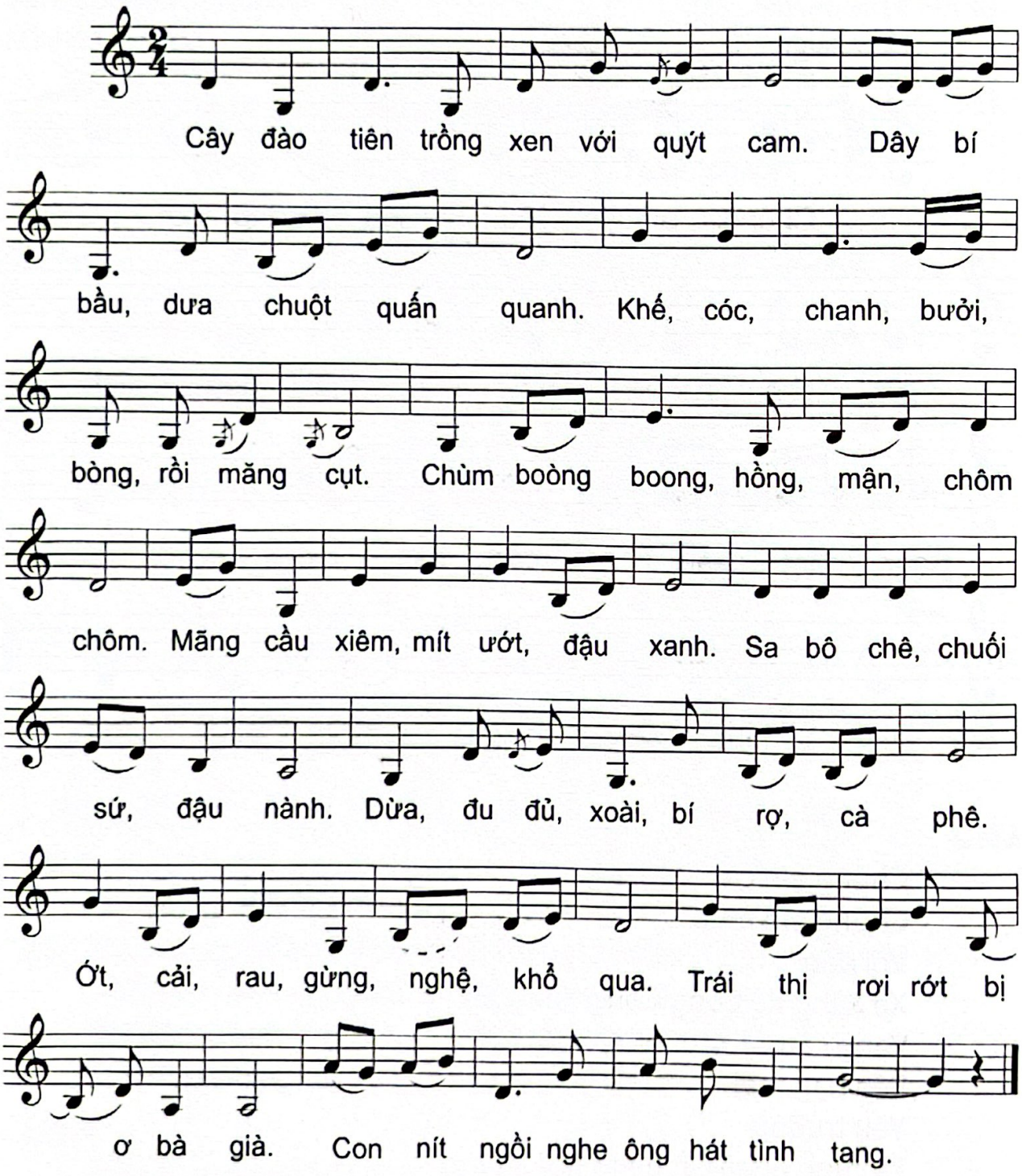

Lời 2

Dâu, sầu riêng ngồi than tố nữ ơi
Thương chuối già, lê lựu ghé thăm
Dứa với nho, củ mì rồi đậu phộng
Xoài tượng chua, chùm ruột đâu thua.
Nhãn lồng thơm trái táo càng thơm
Lê-ki-ma, mía, bắp, đậu rồng
Hồ tiêu với điều vốn thiệt giàu to
Khế ổi me tình thiệt con gái ưa
Trái thị rơi rớt bị ơ bà già.
Con trẻ ngồi nghe ông hát trồng cây.

LÝ TANG TÌNH

(Em lý tang tình)

Dân ca Nam Bộ

Biên soạn: LÊ ANH TRUNG

Hơi nhanh

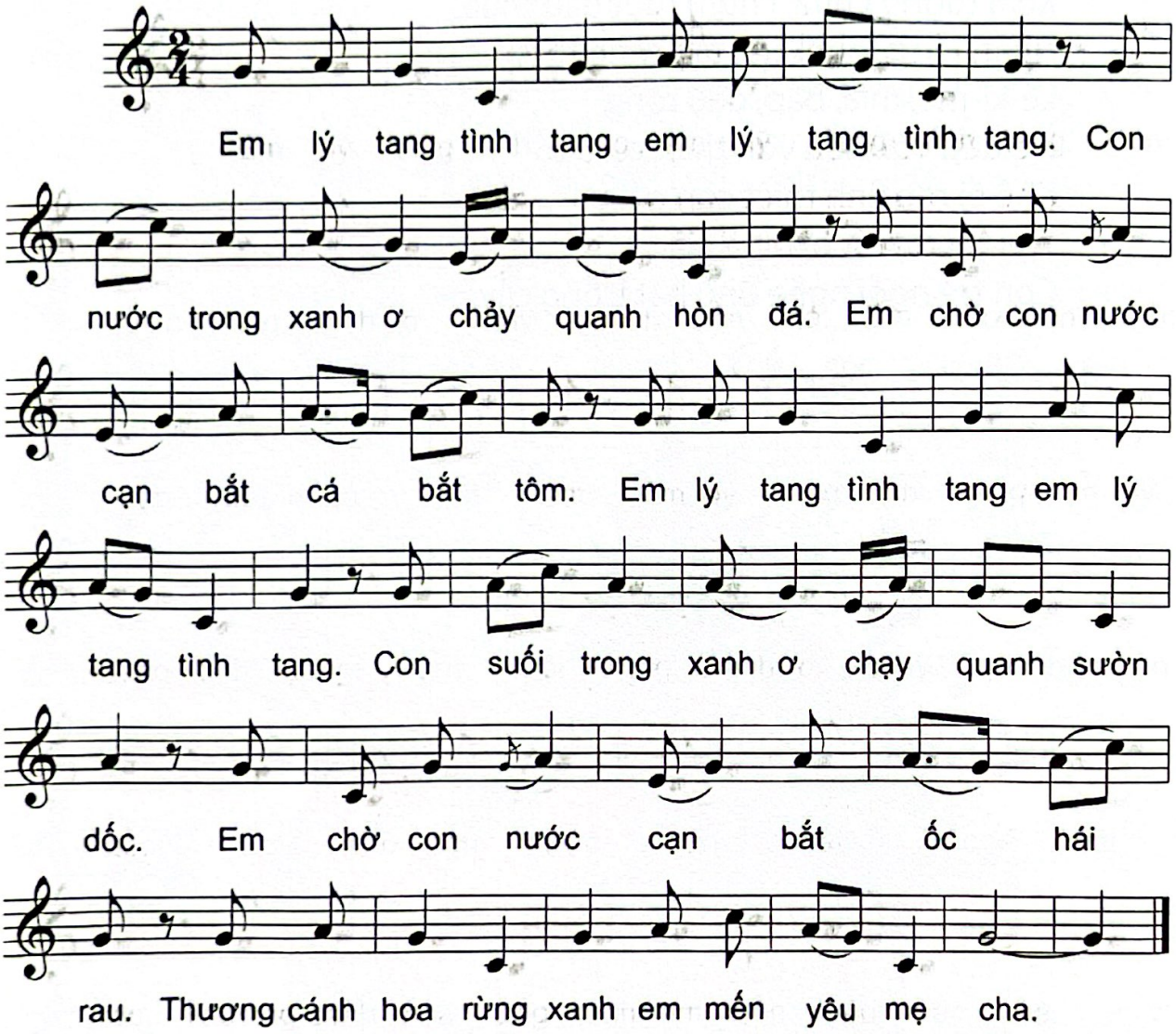

Lời 2

Em lý tang tình tang em lý tang tình tang
Em hái phong lan (ơ) nở quanh lèn đá
Muôn ngàn yêu quý tặng ba mẹ đoá hoa
Em lý tang tình tang em lý tang tình tang.
Thương đoá phong lan (ơ) nở trong rừng núi
Bao mùa giông tố gội gió với tắm sương
Thương cánh hoa rừng xanh, gian khó như mẹ cha.

LÝ THIÊN THAI

Dân ca Nam Trung Bộ

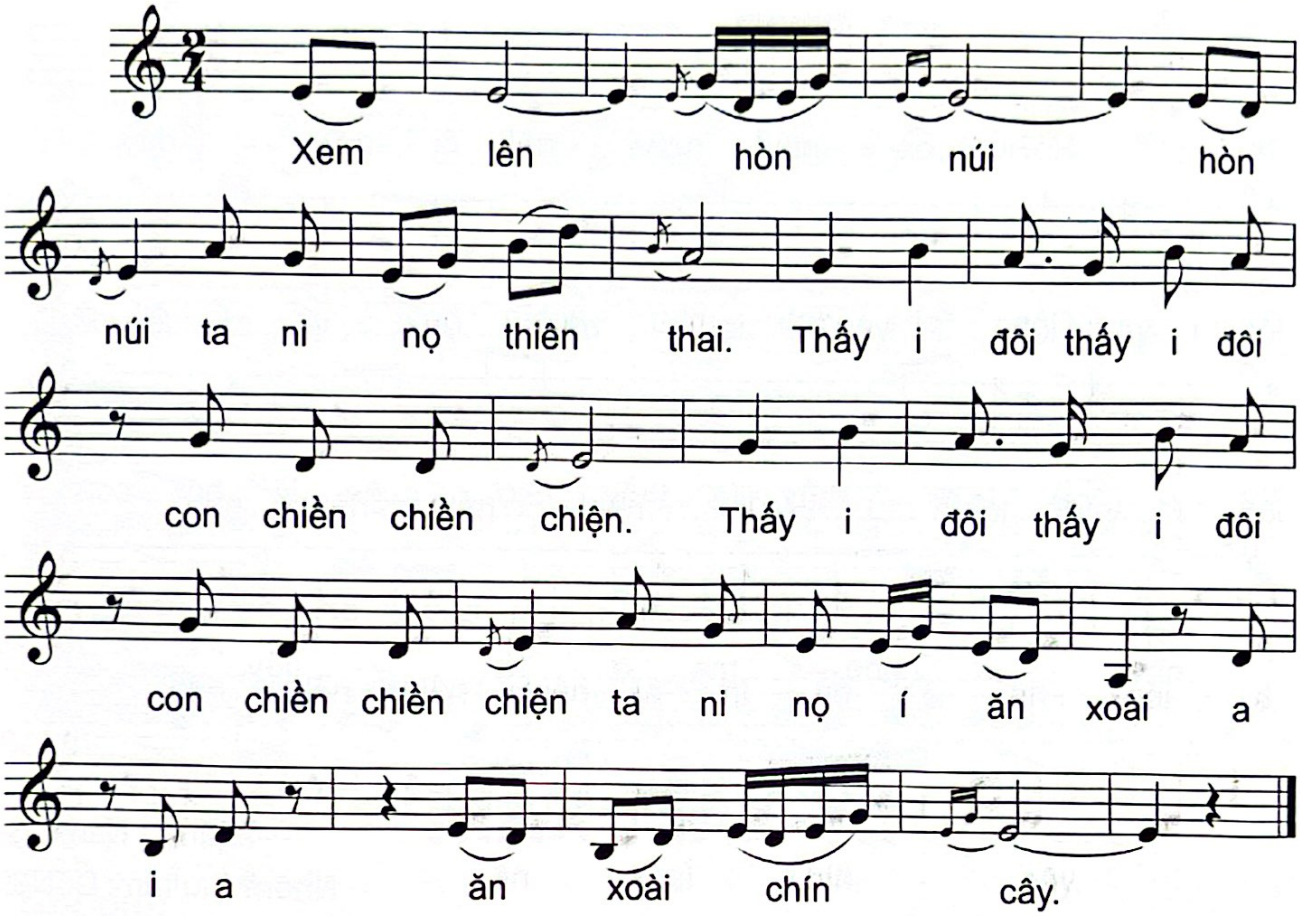

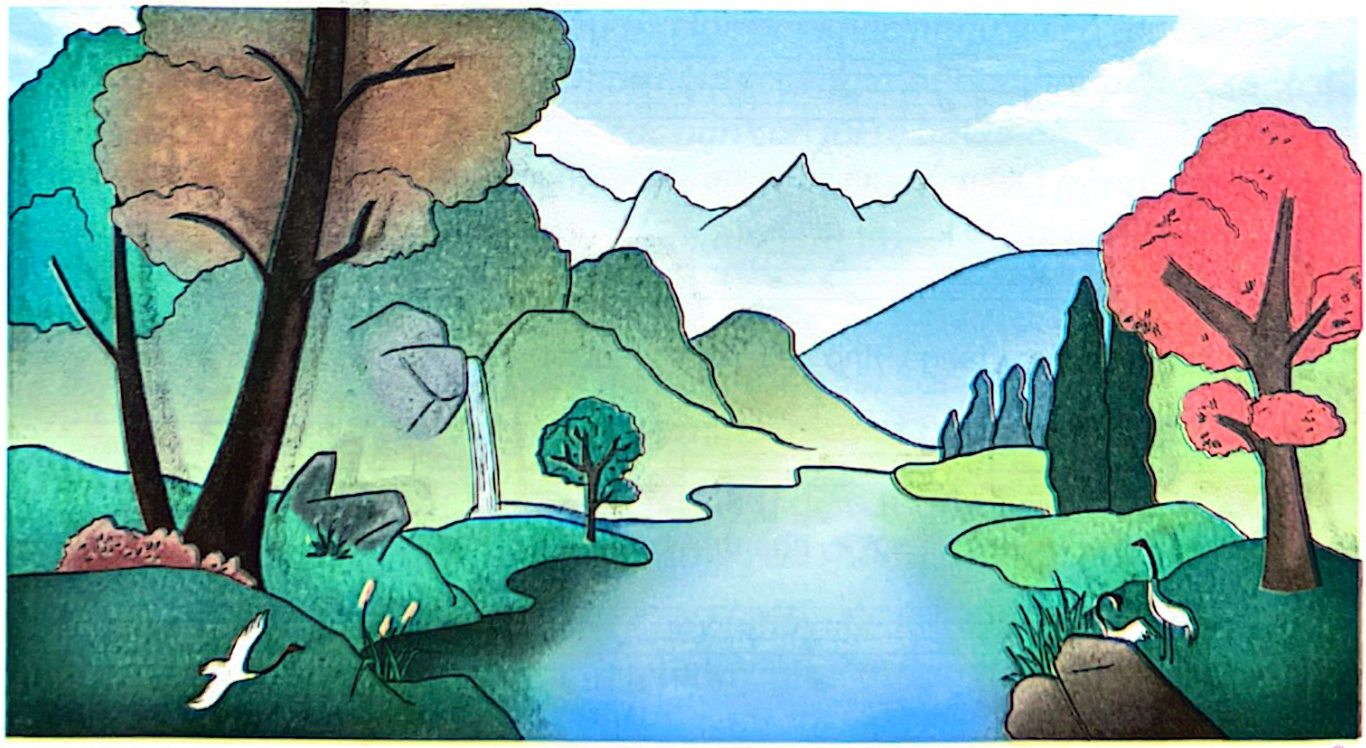

LÝ TÌNH NHƯ

Dân ca Thừa Thiên Huế
Sưu tầm: NGUYỄN HỮU BA
Kí âm: HOA SIM

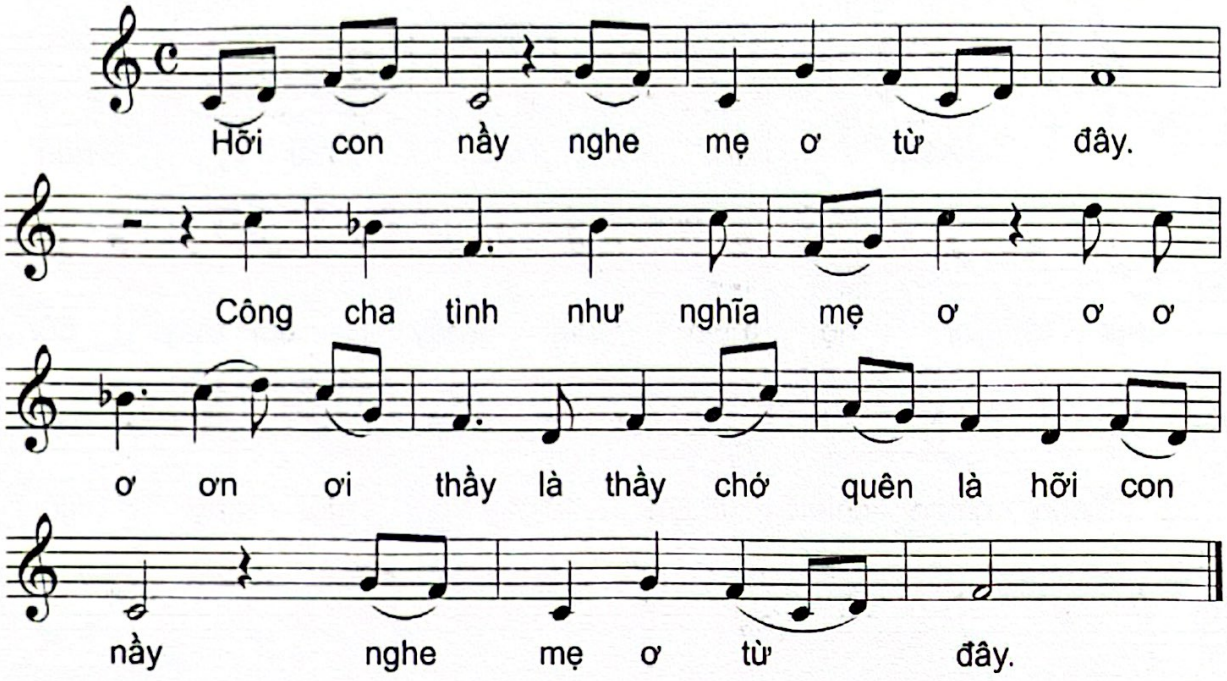

LÝ XĂM XĂM

Dân ca Nam Bộ
Nhóm sưu tầm: DCNB
Kí âm: LỰ NHẤT VŨ

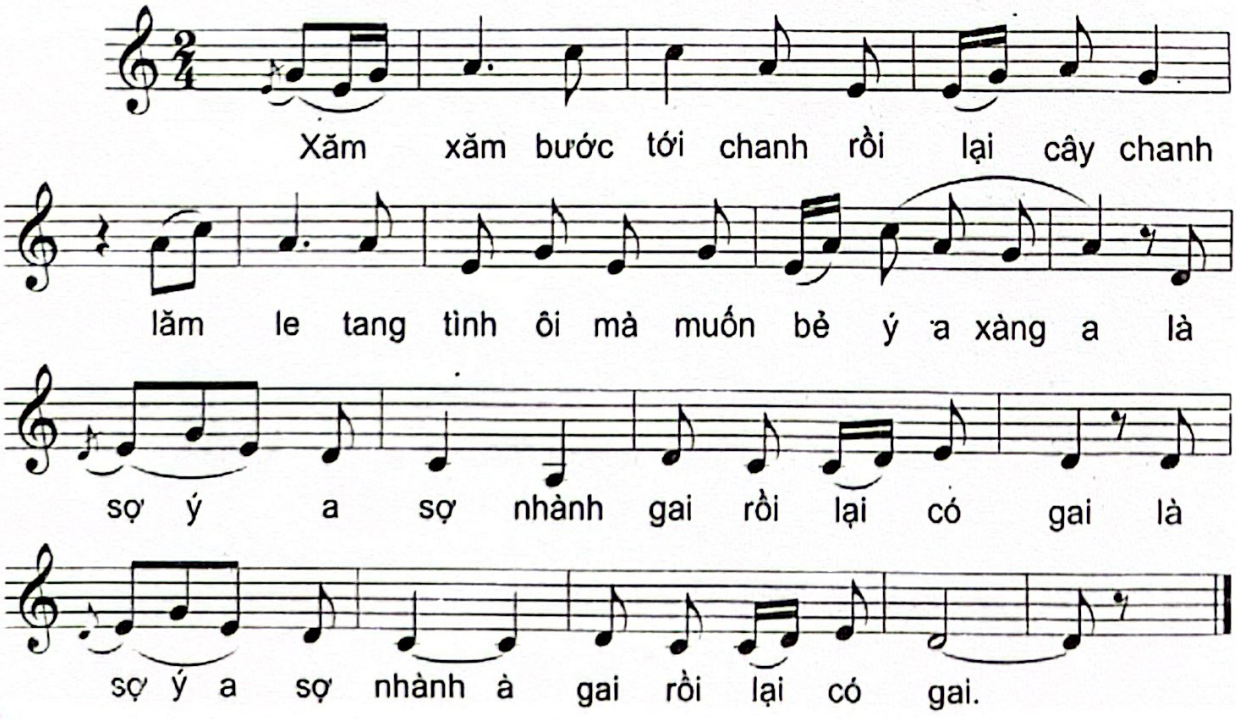

CÒ LẢ

Dân ca Bắc Bộ

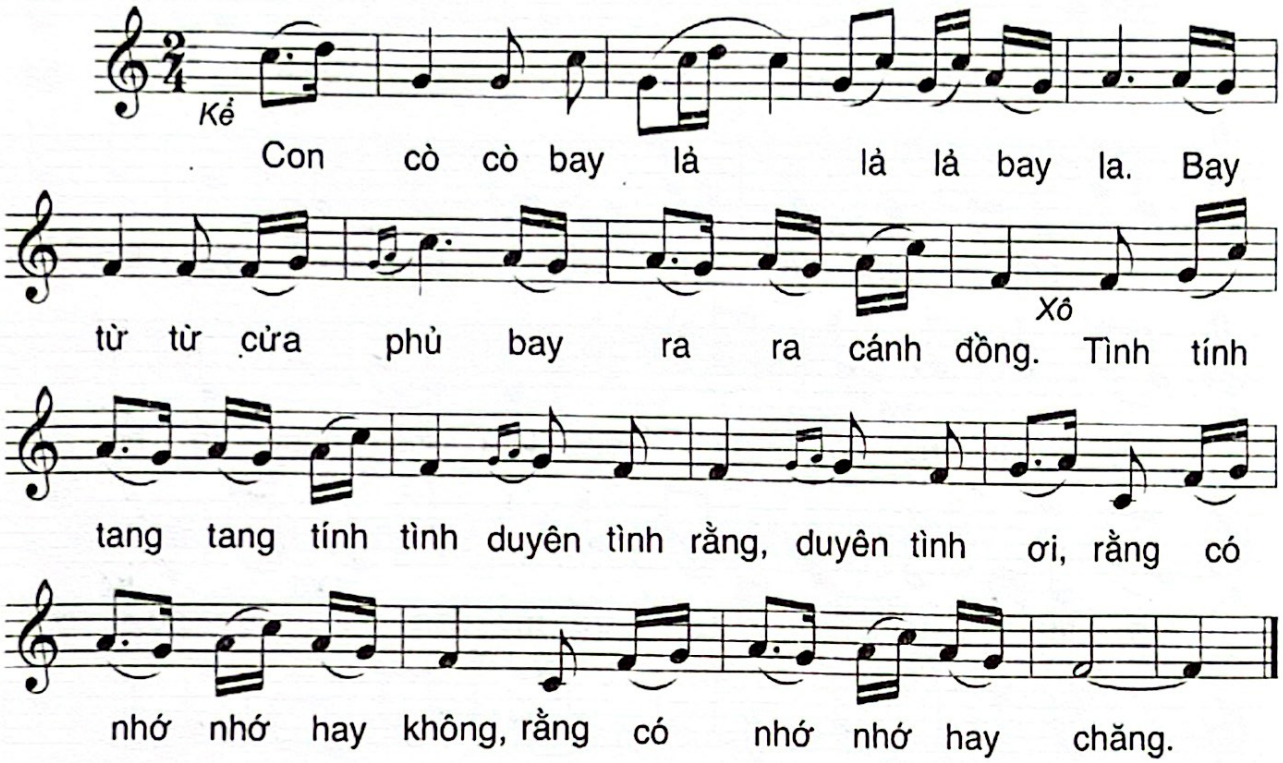

Ghi chú:

*Bài hát có thể hát với nhiều câu thơ lục bát khác nhau và có thể là điệu hát đối đáp giữa các nhóm. Mỗi nhóm phân công một bạn hát phần "**kể**" (câu thơ lục bát cắt ra và điệp lại từ), các bạn còn lại sẽ hát phần "**xô**"* (đoạn "tình tính tang…"). *Có thể thay cách xưng hô như: "anh chàng (rằng), anh chàng ơi, rằng có nhớ (biết) hay chăng"; "Cô mình (rằng)…"; "Bạn mình (rằng)…"*

Gợi ý:

1. Công cha (cha) như núi (núị) Thái Sơn
   Nghĩa mẹ (mẹ) như nước (nước), trong nguồn (nguồn) chảy ra.
2. Ba đèn (đèn) tín hiệu (hiệu) giao thông
   Em luôn (luôn) ghi nhớ (nhớ), giao thông (thông) an toàn.
3. Xanh đèn (đèn) xe chạy (chạy) thong dong
   Đỏ dừng, vàng đi chậm (chậm), giao thông (thông) an toàn.

HÒ BA LÝ

Vừa phải

Dân ca Quảng Nam

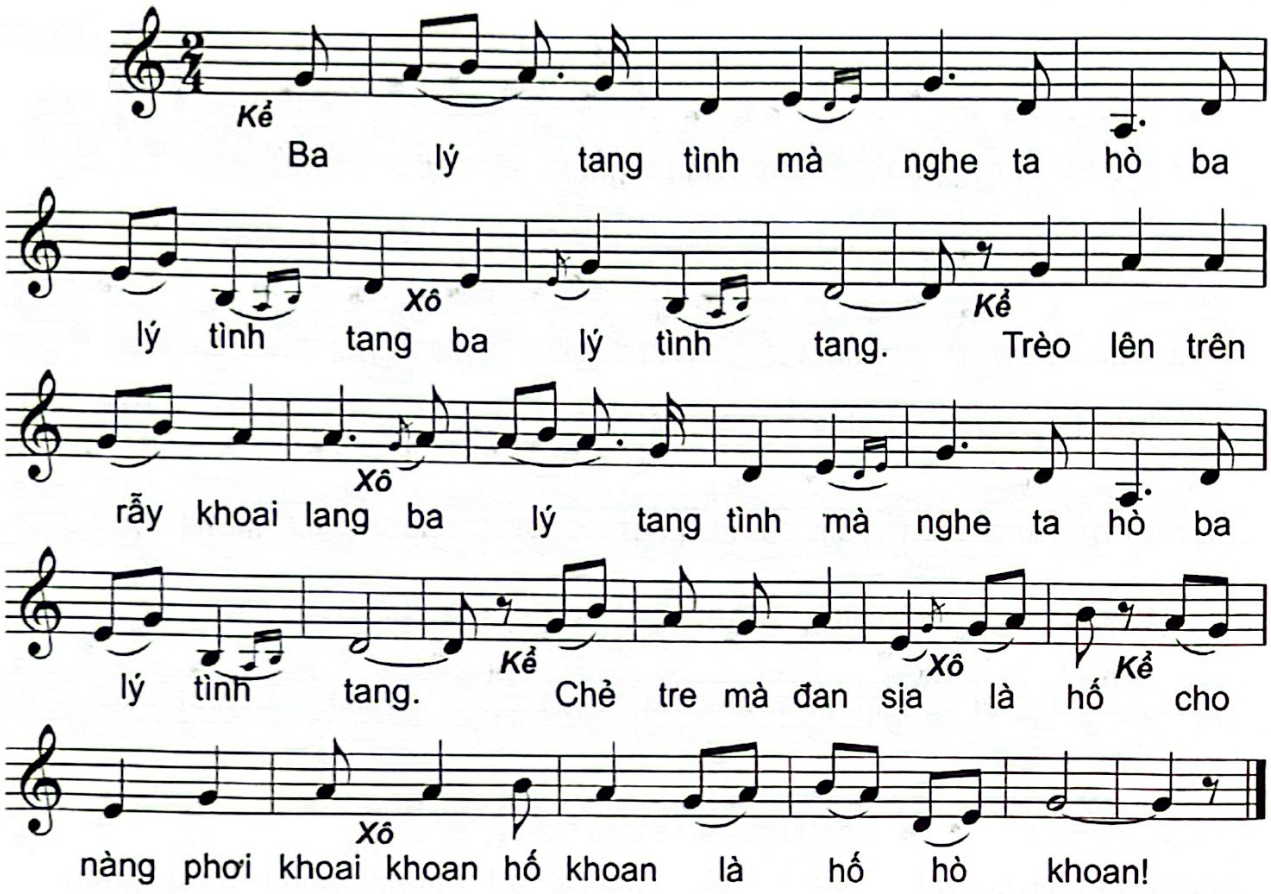

À LÊ - CHÀNG ĐI SĂN

Dân ca Khơ-me

Hơi nhanh

Sưu tầm, kí âm và lời Việt: NGUYỄN VĂN HOÀ

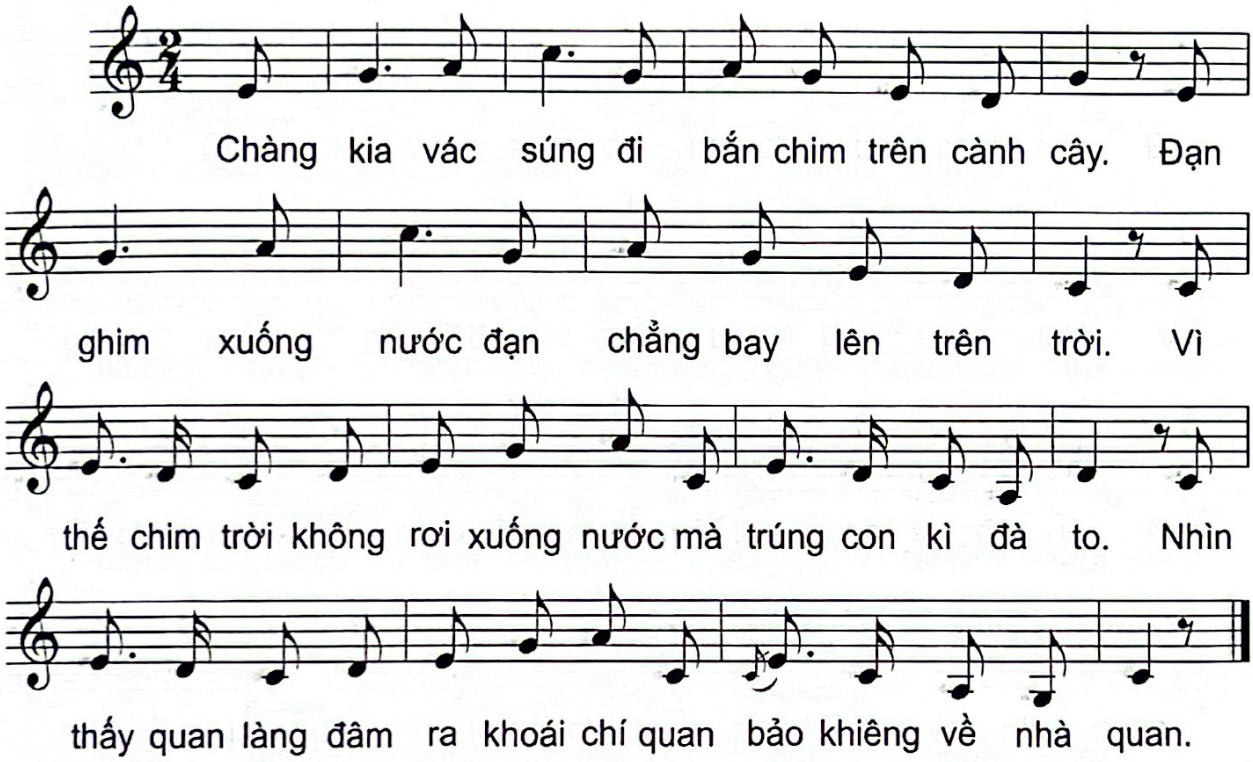

HOA ĐÀO BÊN SUỐI

Dân ca Nhắng
Sưu tầm và kí âm: NGUYỄN TÀI TUỆ

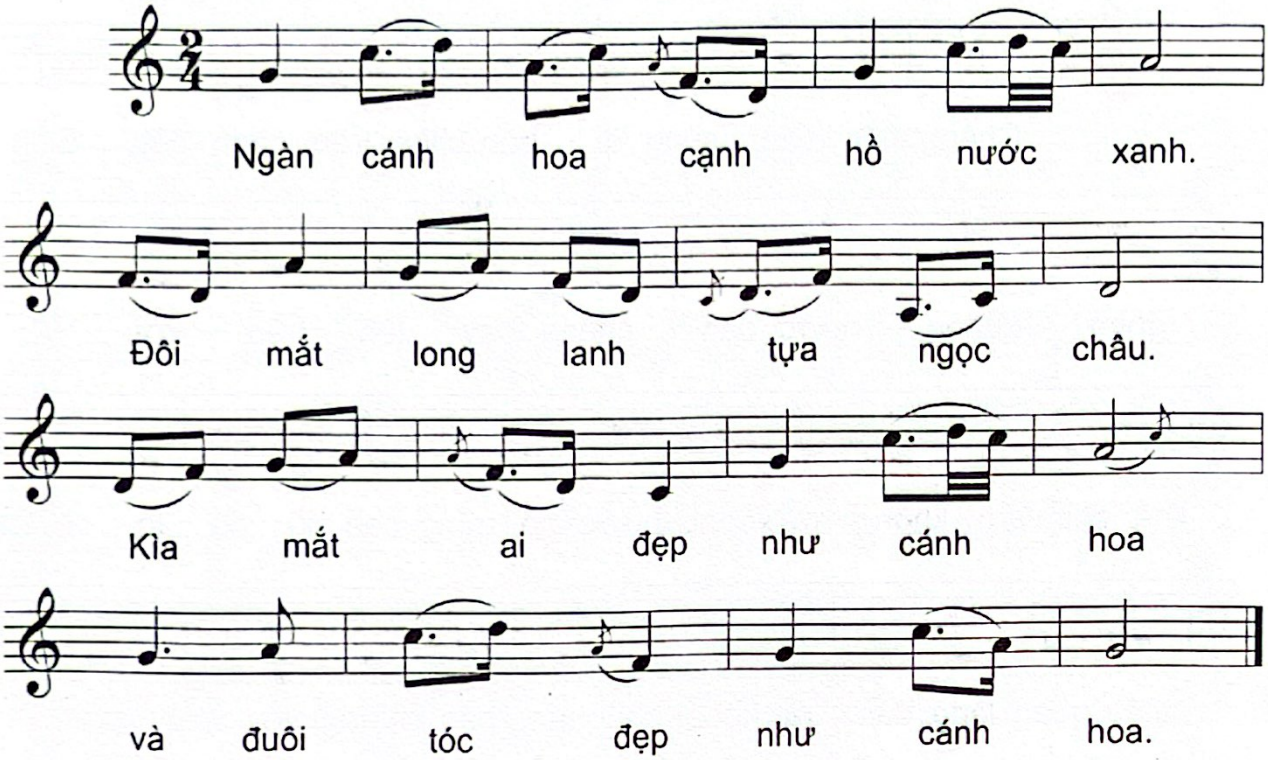

HOA RUNG RENG

Dân ca Ba-na
Sưu tầm, kí âm: LÊ TOÀN HÙNG
Lời mới: MỸ LIÊM

Nhanh vừa

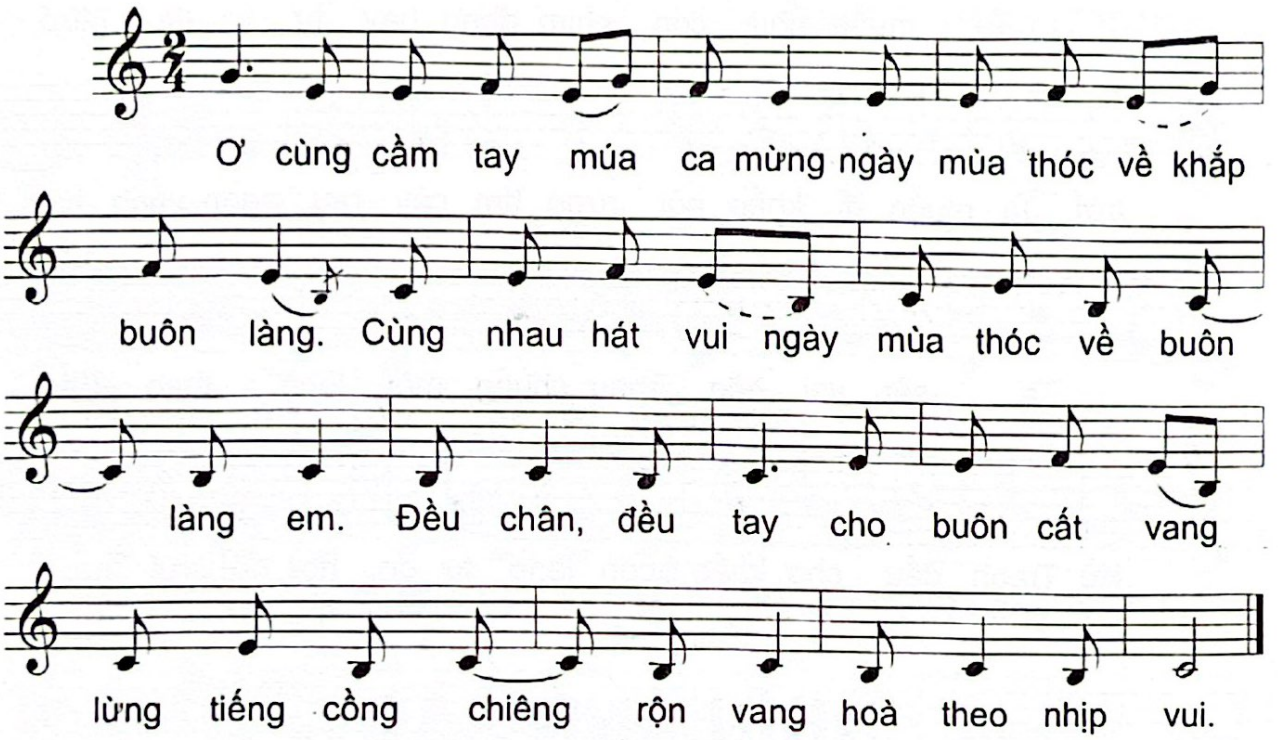

MUỐN SỐNG TỰ DO

Dân ca Gia-rai

Hơi nhanh

Sưu tầm, kí âm và phỏng dịch: LÊ TOÀN HÙNG

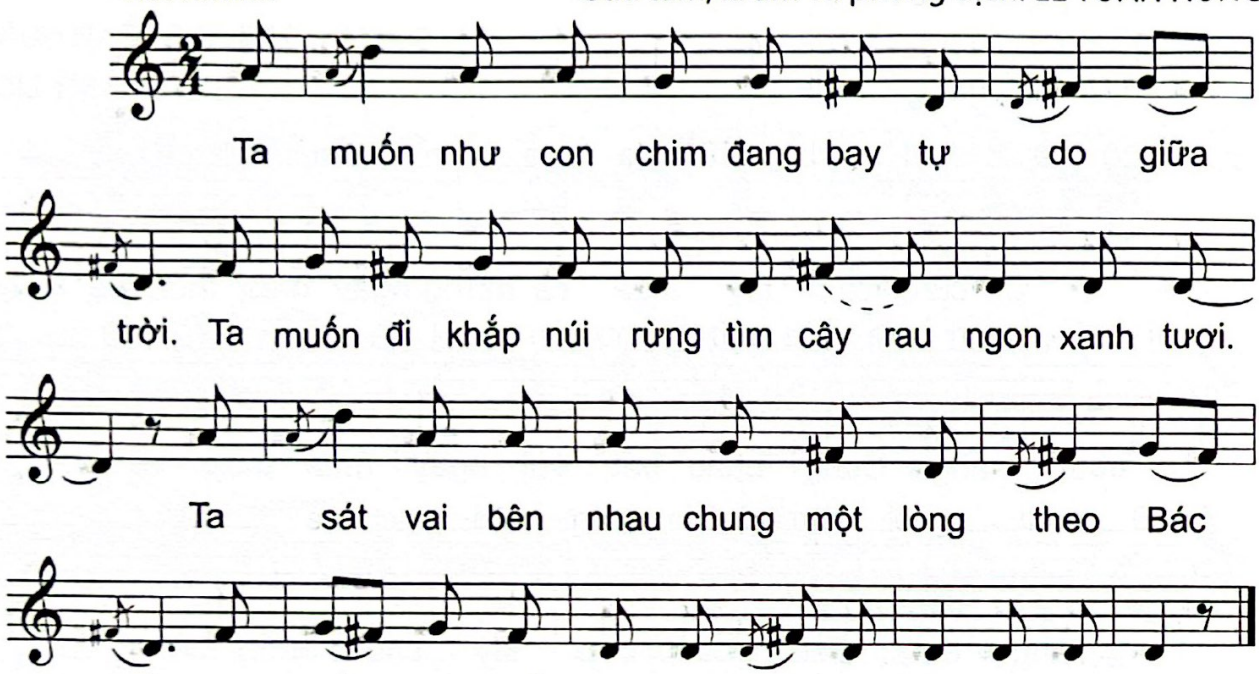

NHÌN ÁNH SAO

Dân ca Sra

Hơi nhanh

Sưu tầm và kí âm: LÊ TOÀN HÙNG

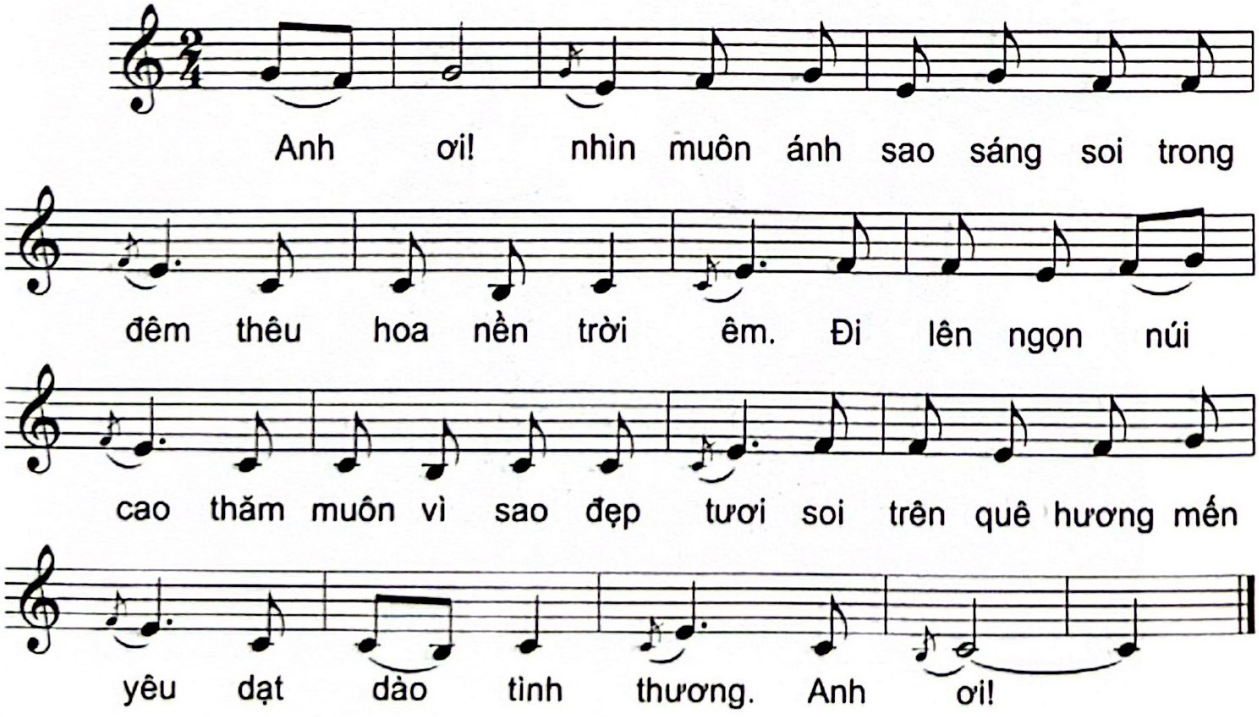

BIA BROÓC RU CON

(Tiếng đàn ru con)

Dân ca Hrê

Vừa phải

Sưu tầm và kí âm: LÊ TOÀN HÙNG

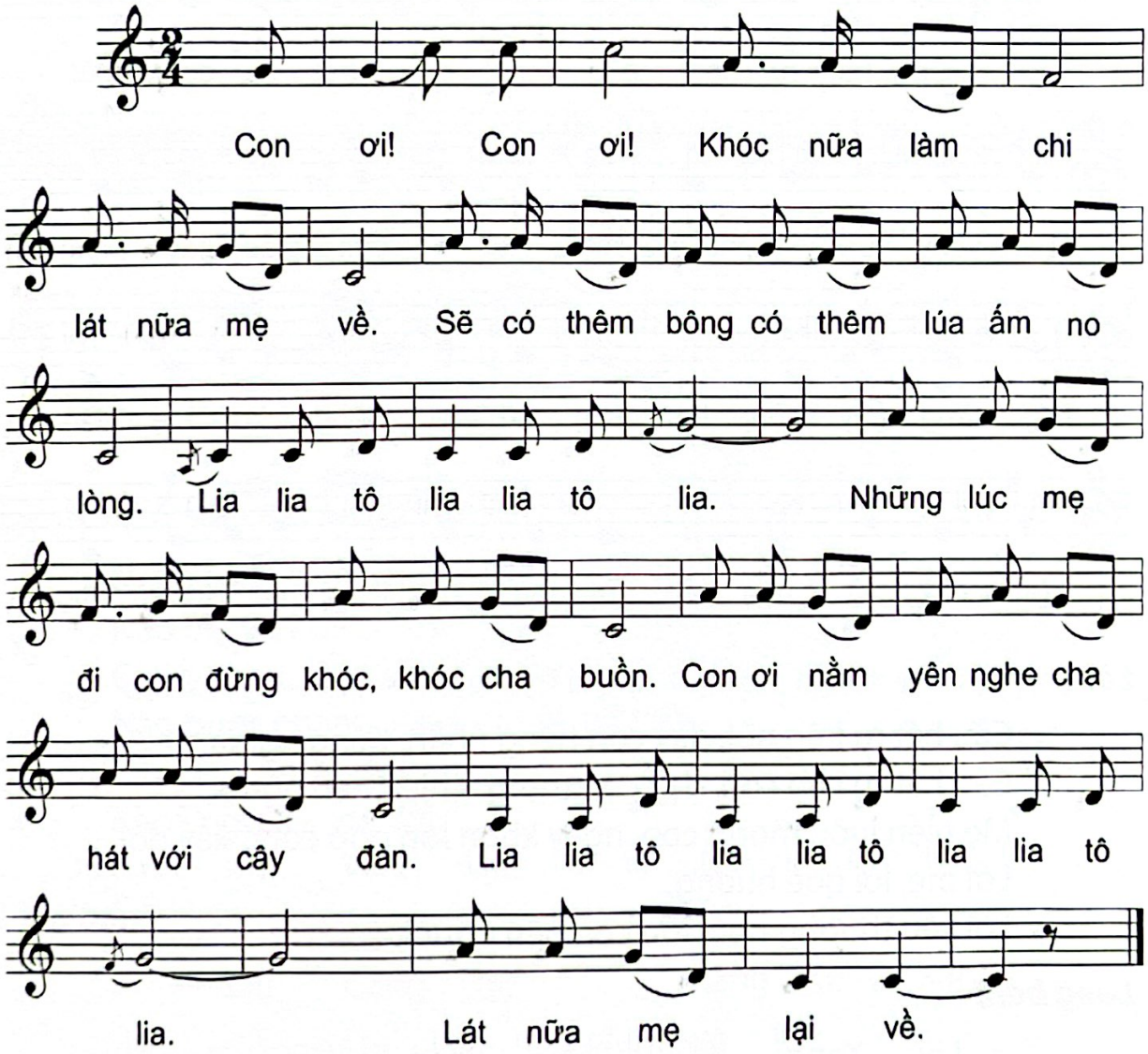

SÂM THƯƠNG

(Con yêu tiếng hát mẹ)

Nhạc Tài tử Nam Bộ

Lời mới: MỸ LIÊM

Vừa phải

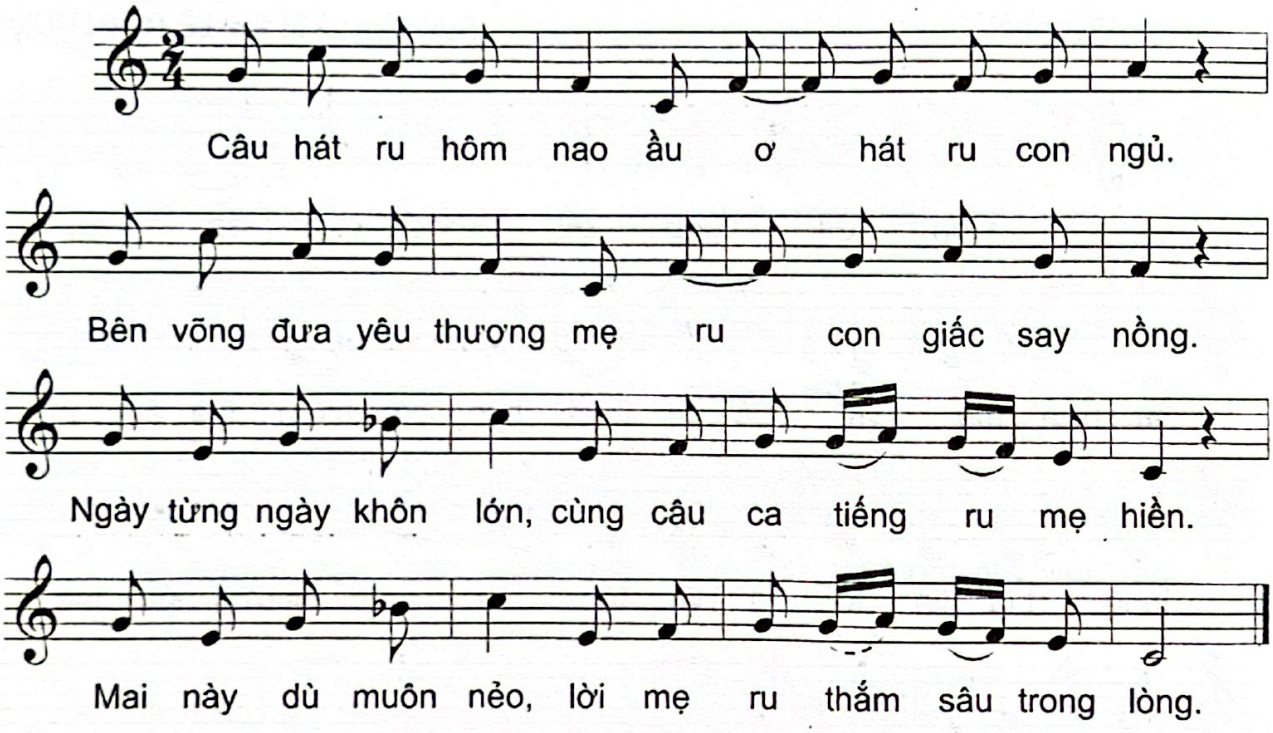

Lời 2

Câu hát ru bên nôi, dạy con tiếng nhân, tiếng nghĩa.
Câu hát ru cho con, dạy con trung – hiếu nên người.
Mẹ hiền luôn mong con, ngày khôn lớn góp công xây đời.
Lời mẹ, lời quê hương,
Lời yêu thương nuôi lớn con nên người.

Lòng bản:

Liu	Xang	U	Liu	Phan	Xàng	Phan
___	Liu	Phàn	Liu	U		
Liu	Xang	U	Liu	Phan	Xàng	Phan
___	Liu	U	Liu	Phan		
Liu	Công	Liu	Y	Xang	Công	Phan
Liu	Liu U	Liu	Công	Xang		
Liu	Công	Liu	Y	Xang	Công	Phan
Liu	Liu U	Liu	Công	Xang		

SƠN ĐÔNG HƯỚNG MÃ

(Bé dậy sớm)

Nhạc Tài tử Nam Bộ
Lời mới: MỸ LIÊM

Hơi nhanh, sáng tươi

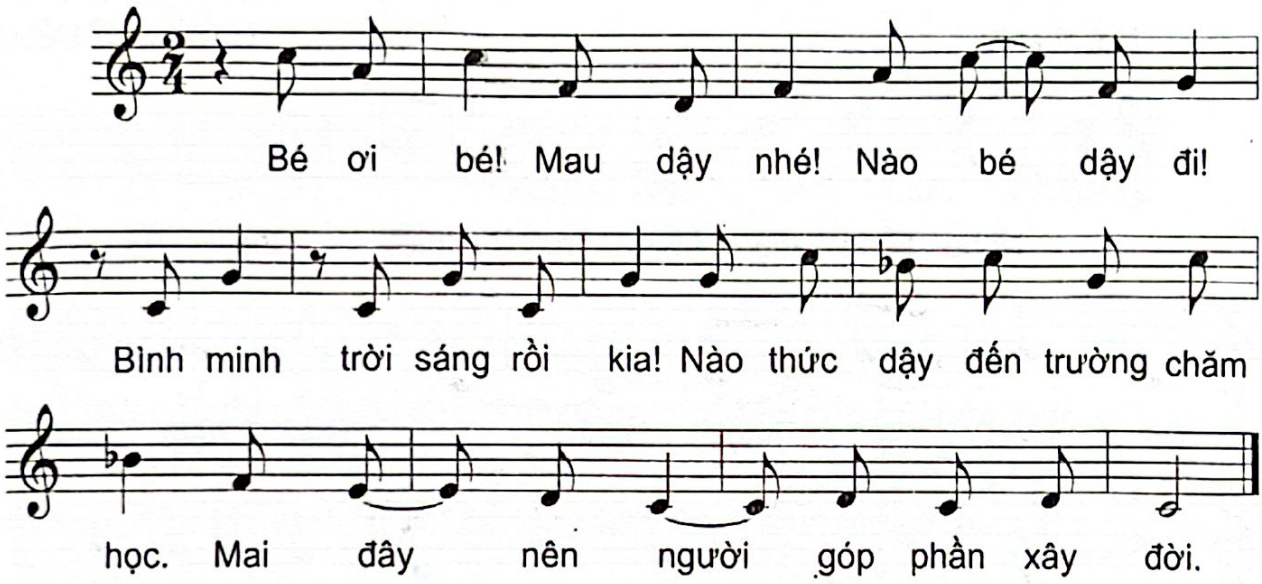

Lời 2

Nắng buổi sớm, chim hoà ca
Nào bé! Dậy đi!
Cùng nhau, tập chân, tập tay
Nào bước nhanh, xoay người, hít thở
Chuyên cần, luyện rèn
Khoẻ người – vui đời.

Lòng bản:

	Liu	Công	Liu		Xang	Xư	Xang
	Công	Liu	___	Xang	Xê		___
Hò	Xê		___	Hò	Xê	Hò	Xê
	Xê	Liu	Phan	Liu	Xê	Liu	Phan
	Xang	Y	___	Xư	Hò		___
Xư	Hò	Xư	Hò				

LƯU THUỶ HÀNH VÂN

(Nhớ ơn cha mẹ)

Nhạc Tài tử Nam Bộ

Hơi nhanh

Lời mới: MỸ LIÊM

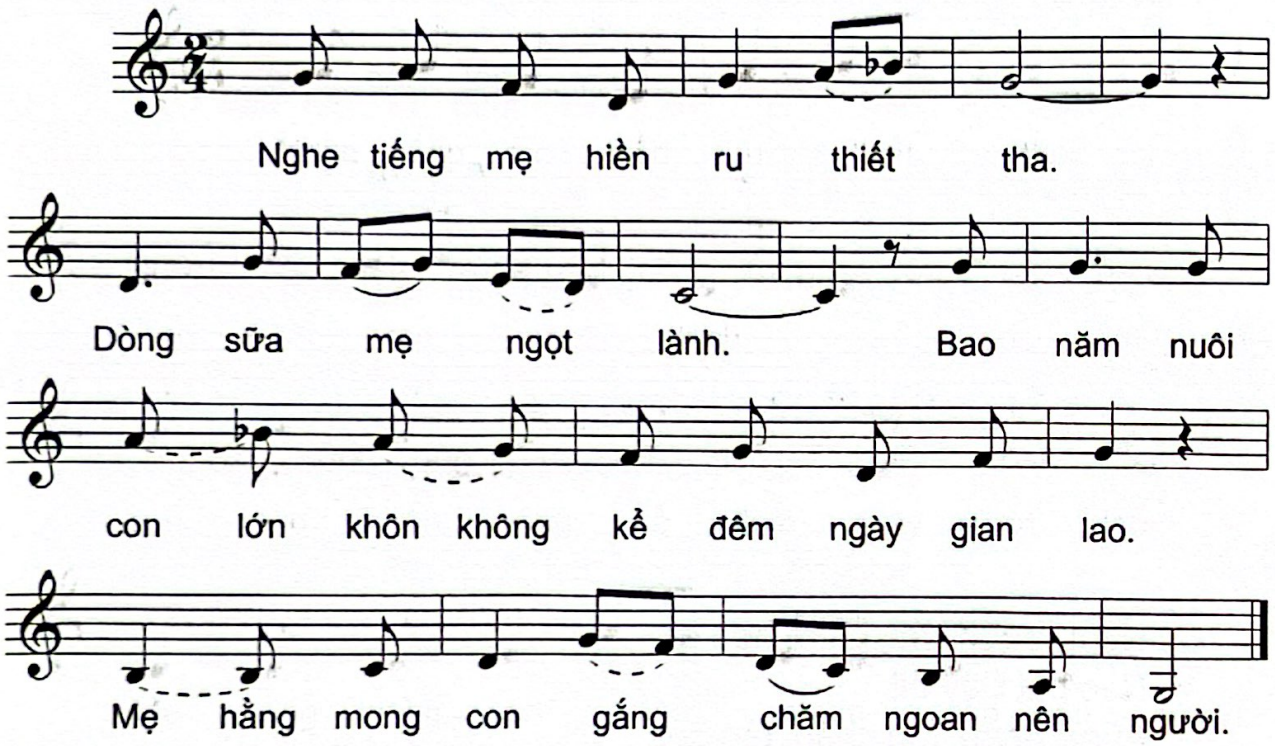

Lời 2

Công dưỡng dục của cha (như) Thái Sơn
Lòng khắc ghi công sinh thành
Công cha như núi con luôn khắc lòng, ghi tâm
Nguyện mai sau đáp công ơn sinh thành.

Lòng bản:

Liu	U	Phan	Xê	Liu		U	
Liu				___			
Xê			Liu	Phan		Xê	
Xang				___			Liu
Liu			Liu	U	Y	U	Liu
Phan	Liu	Xê	Phan	Liu			
Ỳ			Xang	Xê		Liu	Phan
Xê		Y	U	Hò			

Ghi chú:

Lòng bản chỉ ghi những âm chính trong giai điệu của bài bản, bản kí âm trên năm dòng kẻ ghi cụ thể những âm luyến. Do vậy, khi đặt lời, có thể thêm từ vào câu, nhưng không được nằm ngoài cao độ của giai điệu.

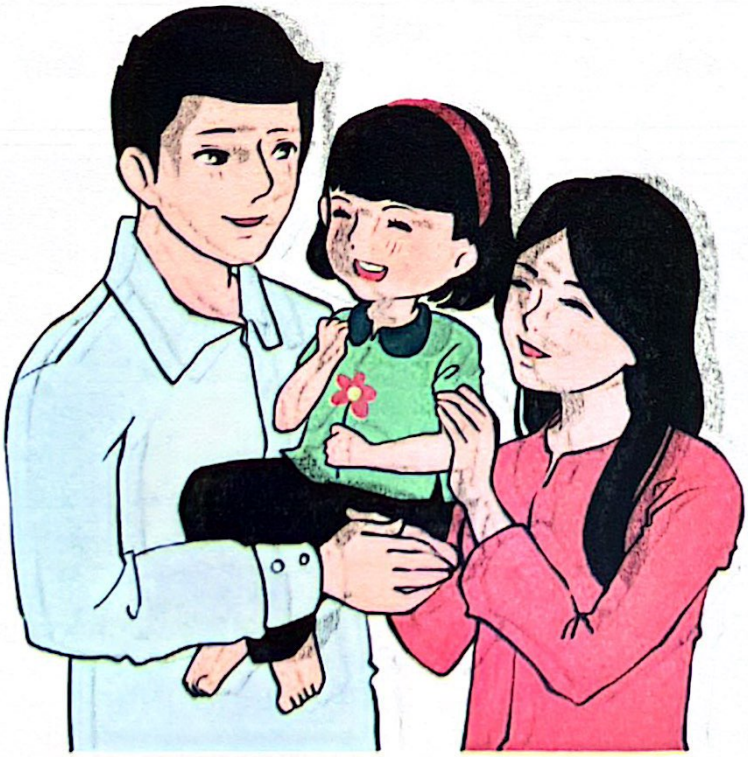

KHỐC HOÀNG THIÊN

Nhạc Tài tử Nam Bộ

Biên soạn: PHẠM VĂN NGHI

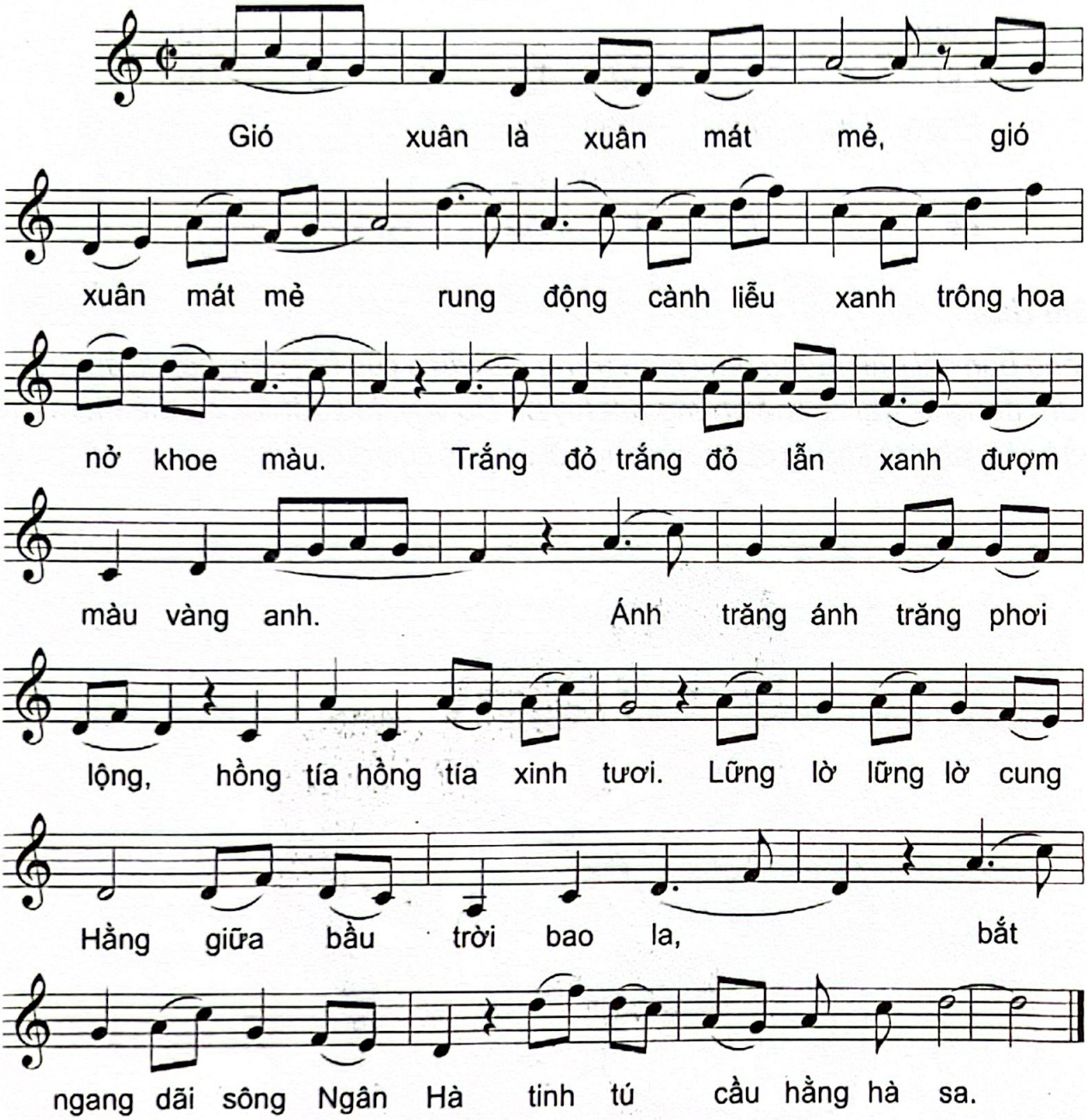

Lòng bản:

Công	Xê	Xang	Xư	Xang	Xê	Công
Công	Xê	Xang	Xê	Công		___
Ú	Liu	Công		Công	U	Liu
U	Xang	U	Liu	Công		___
Công	Liu	Công	Liu	Công	Xê	Xang
Xự	Xang	Hò	Xư	Xang		___
Công	Líu	Xê	Công	Xê	Xang	Xư
	Hò	Công	Hò	Công	Líu	Xê
Công	Líu	Xê	Công	Xê	Xang	U
U	Liu	Công	Liu	U		___
Công	Liu	Xê	Công	Xê	Xang	U
U	Liu	Công	Liu	U		___

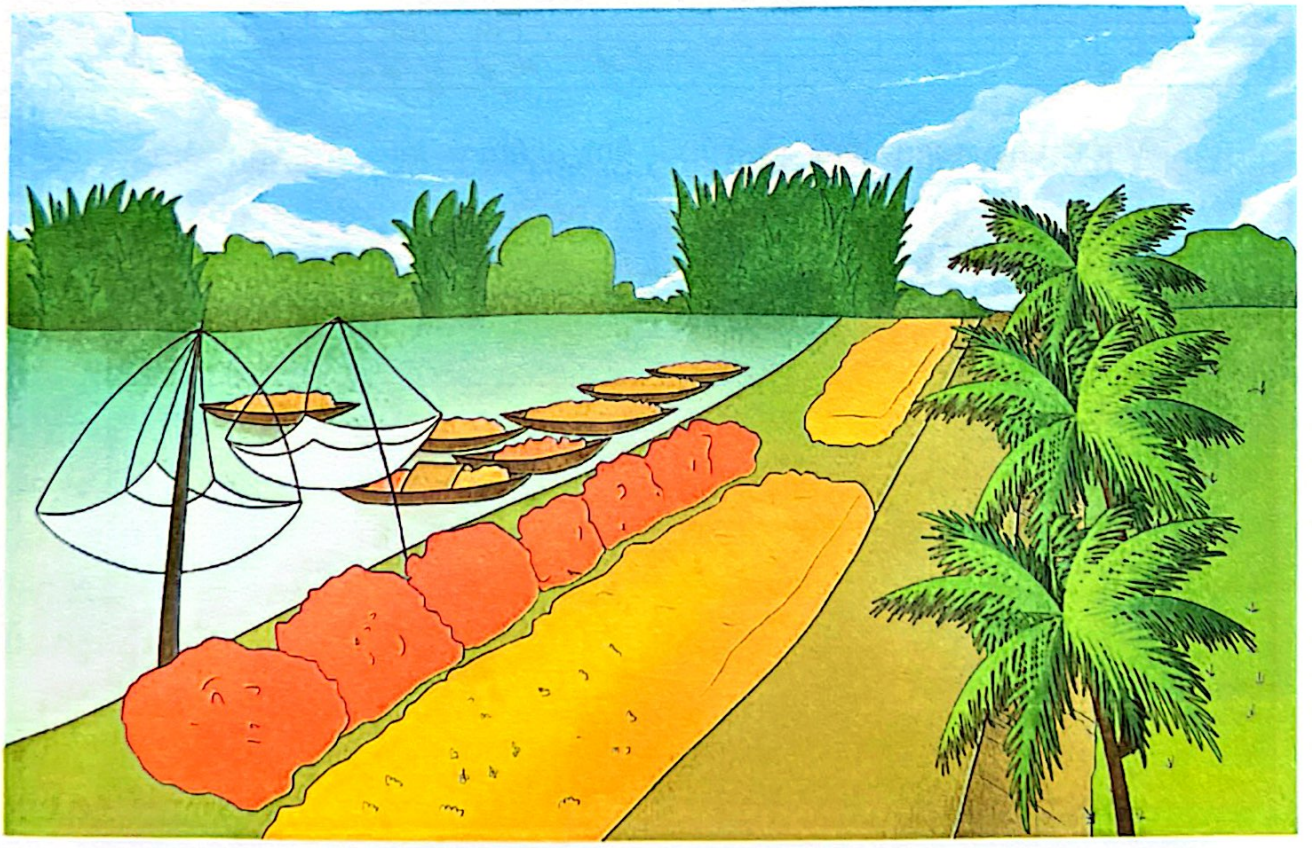

ĐI CẤY

Dân ca Thanh Hoá
"Tổ khúc Múa Đèn"
Sưu tầm và kí âm: LÊ QUANG NGHỆ

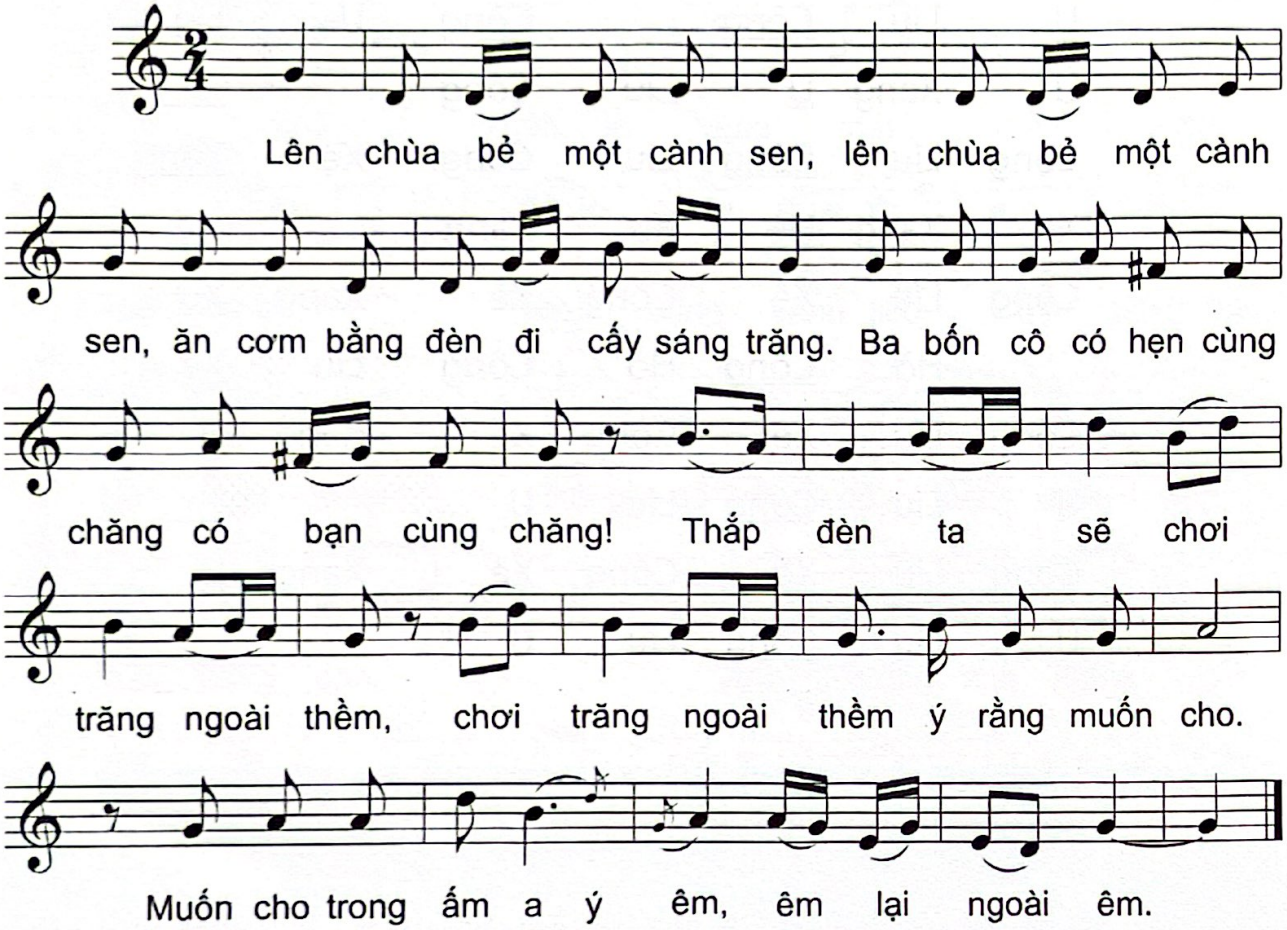

DỆT CỬI

Dân ca Thanh Hoá
"Tổ khúc Múa Đèn"
Sưu tầm và kí âm: LÊ QUANG NGHỆ

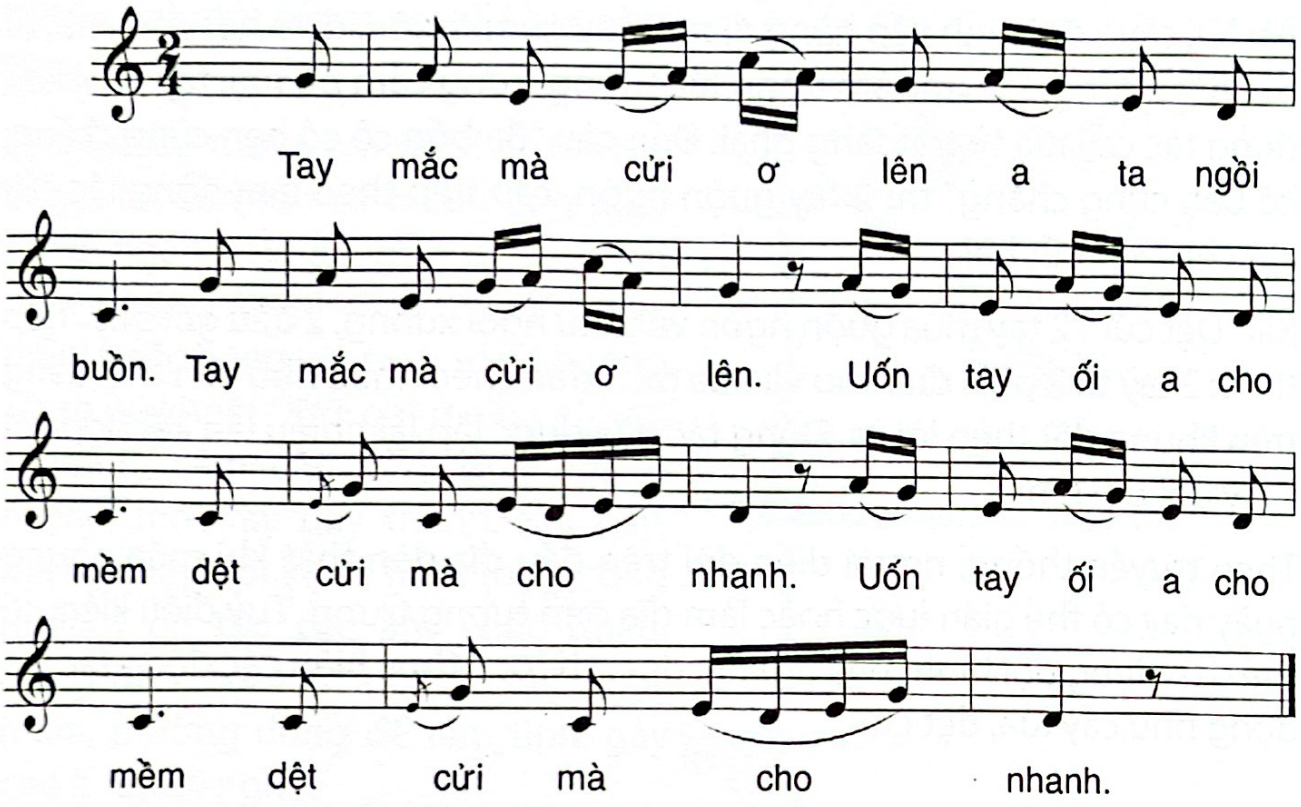

Ghi chú:

"Đi cấy" là bài thứ 6 và "Dệt cửi" là bài thứ 8 trong nhóm những bài hát của một hình thức diễn xướng trong các lễ cúng tế thần linh tại các đình làng ở Thanh Hoá, được dân gian gọi là "hát múa đội đèn". Nhạc sĩ Lê Quang Nghệ sưu tầm, kí âm và đặt tên là "Tổ khúc Múa đèn". Những bài hát này được người hát – múa với một đĩa đèn đội trên đầu. Trong cả tổ khúc có 10 bài có lời và 1 bài nhạc không lời tương ứng với 12 điệu múa: Bài nhạc cho 2 điệu múa mở đầu và kết thúc gọi là điệu múa "Lăn đèn", là một câu nhạc trên nền tiết tấu gõ của các nhạc khí trống và mõ; 10 bài hát được diễn xướng ở phần giữa cuộc diễn xướng mô tả những sinh hoạt, lao động sản xuất trong suốt một năm của nghề nông.

Diễn xướng "Hát múa đội đèn" được trình bày vào những dịp lễ hội, cúng thần, thể hiện một hoạt cảnh được bắt đầu bằng cảnh đi chơi trăng, viếng chùa (qua bài "Thắp đèn"), tiếp nối là các bài "Luống bông", "Luống đậu", "Vãi mạ", "Đan lừ", "Nhổ mạ", "Đi cấy", "Kéo sợi", "Dệt cửi", "Xe chỉ vá may", "Đi gặt".

Thực hành: múa Đi cấy, Dệt cửi

- Số lượng người tham gia: từ 6 em trở lên.

- Cách múa:

Bài "Đi cấy": đội hình xếp hàng đi ra, 2 tay guộn ngón, đi ra hết đội hình, từ từ ngồi xuống, tay trái làm động tác tượng trưng cầm bó mạ, tay phải làm động tác cấy lúa từ trái sang phải. Đến câu "Ba bốn cô có hẹn cùng chăng, có bạn cùng chăng" thì 2 tay guộn ngón, câu tiếp theo làm động tác cấy lúa cho đến hết bài.

Bài "Dệt cửi": 2 tay múa guộn ngón và từ từ ngồi xuống, 2 đầu gối quỳ. Tiếp theo: 2 tay từ 2 phía đưa vào và đưa ra… đan chéo nhau như con thoi đang trên khung dệt theo lời ca. Động tác này được lặp lại nhiều lần kết hợp với thay đổi đội hình.

Theo truyền thống, người diễn đội trên đầu dĩa đèn thật khi múa nhưng ngày nay có thể giản lược hoặc làm đĩa đèn tượng trưng. Tuỳ điều kiện, có thể dàn dựng đội hình múa ngang, dọc, chéo… thực hiện các động tác lao động như cấy lúa, dệt cửi…

GIỚI THIỆU NHẠC KHÍ HƠI - THỔI CỦA CÁC DÂN TỘC THIỂU SỐ PHÍA BẮC

1. Đàn môi

Đàn môi là nhạc khí rất đơn giản, khá phổ biến, dễ sử dụng của người H'mông và một số tộc người khác như Dao, Thái...

Đàn môi

Là nhạc cụ dùng hơi để thổi nhưng lại gọi là "đàn" do cách sử dụng phải dùng ngón tay để gảy một thanh mỏng bằng thiếc (hay bằng đồng, thép) hoặc bằng cật tre... dài khoảng 10cm, có khoét "lưỡi gà" ở giữa. Người sử dụng cầm cán đàn, đưa ngang miệng, một tay gảy thanh. Khi gảy, miệng thay đổi khẩu hình (hộp cộng hưởng) để tạo các âm khác nhau. Tiếng đàn môi rất nhỏ, chỉ tạo được ít âm, thường dùng để tâm tình, gảy cho ít người nghe.

2. Sáo

Các dân tộc ít người ở phía Bắc nước ta cũng có các nhạc cụ hơi - thổi như sáo, kèn, tù và... giống của người Kinh nhưng có thêm lưỡi gà bằng miếng tre mỏng hoặc miếng thép hay miếng đồng đặt ở lỗ thổi ngay đầu sáo (sáo dọc) hoặc trên thân sáo (sáo ngang). Các loại sáo này cũng có độ dài khoảng 30cm, là những ống tre, nứa nhỏ, thân có khoét lỗ bấm (dùng ngón tay bịt và mở để thay đổi cột hơi trong ống tạo ra những cao độ âm thanh khác nhau).

Cây sáo

Kèn

Kèn là loại ống thổi dọc nhưng một đầu ống loe rộng, khuếch đại âm thanh. Kèn làm bằng đồng (nên âm to, chói, sáng) hoặc bằng gỗ (âm trầm, đục, tối) với các độ to nhỏ khác nhau và dài ngắn khác nhau nên cũng tạo ra những khoảng âm cao, thấp khác nhau.

Những nhạc khí sáo, kèn, tù và… được sử dụng trong những nghi lễ, hát giao duyên, tín hiệu thông tin trong lao động nông nghiệp, săn bắn…

Kèn

Khèn

Khèn có nhiều loại khác nhau: người H'mông gọi là Kềnh; người Thái gọi là Khén pé; người Gié – Triêng gọi là Đinh Duar; người Xơ-đăng gọi là Đinh Khén; người Tà-ôi, người Vân Kiều gọi ngắn gọn là Khén… hình dáng Khèn của mỗi dân tộc tuy khác nhau nhưng đều có chung một nguyên tắc cấu tạo: gồm nhiều ống có lưỡi gà, dùng hơi thổi tạo âm.

Khèn là nhạc cụ đa thanh - có nhiều âm thanh vang lên cùng lúc, tạo thành nhiều bè, âm vực rộng khoảng 1,5 quãng tám; là dạng nhạc khí hơi - thổi gồm 1 dàn ống bằng nứa tép (loại ống trúc nhỏ) được kết lại giống như chiếc bè với một hộp cộng hưởng chung gọi là bầu (có thể thay bằng ống thổi). Số ống của khèn thường theo số chẵn gồm: 6, 8, 10, 12 hoặc 14 ống nứa tép. Những ống này xếp thành 2 hàng cạnh nhau – xuyên qua hoặc cắm vào phần bầu khèn. Bầu khèn làm bằng gỗ nhẹ, dẻo, có thớ vặn nên khó nứt. Ở đầu bầu khèn có 1 lỗ gọi là lỗ thổi. Thông thường người ta xếp 2 ống trong 1 hàng có chiều dài bằng nhau để tạo dáng cân đối. Có thể nói đây là cách quy định chiều dài mang tính hình thức, vì chiều dài thực của mỗi ống căn cứ vào 1 lỗ lớn nằm ở 2 ống úp vào nhau, đây là lỗ để khi dùng tay bấm bịt – mở tạo độ dài cột hơi trong ống và tạo ra cao độ của âm.

Khèn có âm sắc giòn, mảnh và rè. Mỗi ống phát ra 1 âm nhất định, bên trong ống có lưỡi gà bằng kim loại dát mỏng. Trên mỗi ống có lỗ bấm gần lưỡi gà, nhưng nằm phía ngoài bầu, còn lưỡi gà nằm bên trong bầu.

Theo truyền thống của các dân tộc, nam giới sử dụng nhạc cụ này và thường dùng để đệm hát.

Khén pé của người Thái

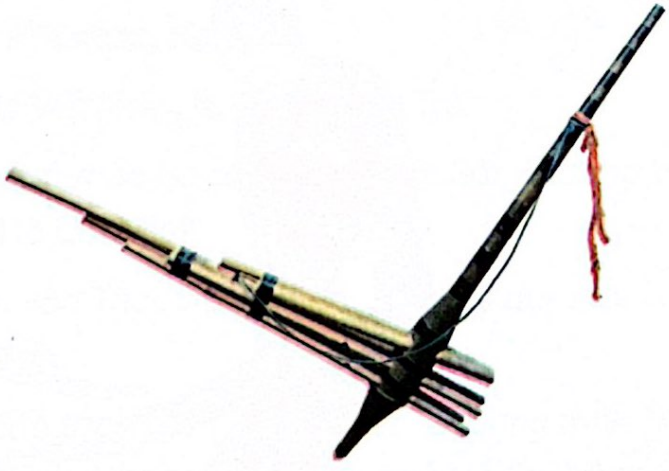

Kèn của người H'mông

Truyền thuyết về chiếc khèn của người H'mông

Ngày xưa, khèn của người H'mông chỉ có 1 ống và phát âm chỉ là một giai điệu đơn lẻ. Người H'mông có tục "đấu khèn" trong những dịp lễ - tết, ở chợ và trong các đám ma, đám cưới… Một lần đấu khèn giữa sáu anh em cùng một nhà, mỗi người đều thổi bài khèn mà mình vừa sáng tác để khoe tiếng khèn đẹp. Tiếng khèn vang lên khi thì ríu rít như tiếng chim ca, khi thì dũng mãnh như tiếng gió thổi qua núi, lúc thì thầm thì như tiếng người đang ru đang hát... Người nào thổi cũng hay, tiếng khèn đều nghe mạnh mẽ, dài hơi và chưa thể phân được ai là người giỏi khèn nhất. Họ bèn cùng nhau hoà khèn, xem ai biết hoà điệu, biết nhường, biết nhịn. Trong hoà khèn phải biết có lúc đưa tiếng khèn mình lên cao để anh mình nâng ở bè thấp, khi thì biết luồn tiếng khèn của mình thấp để nhường cho em mình lên tiếng cao… Cứ như vậy, họ mải miết hoà khèn và tự nhận ra, tiếng khèn của sáu anh em thật hoà hợp, lúc nào cũng đầy đặn, có bè trên bè dưới, khi thì dầy khi thì mỏng nhưng thật hay, thật khéo. Thế là, từ đó, họ không thổi riêng lẻ nữa mà kết hợp 6 ống thổi lại thành chiếc khèn ngày nay. Chiếc khèn gồm 6 ống ngay ngắn xếp bên nhau, ngoài có đai bao bọc, khi nào cất tiếng cũng đầy đặn, hoà hợp và thể hiện tình đoàn kết của sáu anh em.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Nguyễn Hữu Ba (1969), *Bài ca Huế, Tỳ bà Viện*, Trung tâm Phục hưng Quốc nhạc xuất bản, Sài Gòn – Huế.
2. Nguyễn Hữu Ba (1972), *Dân ca Việt Nam tập 1*, Trung tâm học liệu xuất bản, Sài Gòn.
3. Nguyễn Hữu Ba (1972), *Dân ca Việt Nam tập 1*, Trung tâm học liệu xuất bản, Sài Gòn.
4. Ban Nghiên cứu Nhạc – Vụ Nghệ thuật, Bộ Văn hoá (1960), *Dân ca Việt Nam tập 1*, Nhà xuất bản Văn hoá, Hà Nội.
5. Ban Nghiên cứu Nhạc – Vụ Nghệ thuật, Bộ Văn hoá (1960), *Tuyển tập Dân ca Tây Nguyên*, Nhà xuất bản Mĩ thuật Âm nhạc, Hà Nội.
6. Lê Toàn Hùng (1961), *Dân ca Tây Nguyên*, Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
7. *Dân ca Bình Trị Thiên* (1962), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
13. *Dân ca Liên khu V tập 1* (1960), *Tập 2* (1961) *và Tập 3* (1962), Nhà xuất bản Mĩ thuật Âm nhạc, Hà Nội.
8. *Dân ca Mèo* (1961), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
15. *Dân ca Mông trắng* (1961), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
9. *Hát ghẹo – Dân ca Phú Thọ* (1962), NXB Văn hoá Nghệ thuật, Hà Nội.
10. *Hát Xoan* (1974), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
11. Phạm Thuý Hoan (1992), *Dân ca Việt Nam*, Nhà xuất bản Trẻ.
12. Nguyễn Thị Huệ (1987), *Giáo trình môn Ca cổ (Tài tử Nam Bộ)*, chương trình Đại học, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh.
13. Hà Thị Hương Lan (2016), *Luận văn Thạc sĩ Đồng dao và giáo dục mầm non*, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh.
14. Nguyễn Thị Mỹ Liêm (2008), *Giáo trình môn Hát Dân ca, Chương trình Trung cấp, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch*, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Nhà xuất bản Âm nhạc.
15. Nguyễn Thị Mỹ Liêm (2008), *Giáo trình môn Âm nhạc Truyền thống Việt Nam, Chương trình Đại học, Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch*, Nhạc viện Thành phố Hồ Chí Minh, Nhà xuất bản Âm nhạc.

16. *Lý, hò, ru* (1961), Nhà xuất bản Âm nhạc, Hà Nội.
17. Nguyễn Mạnh Thái (2013), *Đồng dao trẻ em chơi*, Nhà xuất bản Trẻ.
18. Hồng Thao (1997), *Âm nhạc dân tộc H'mông*, Nhà xuất bản Văn hoá Dân tộc.
19. Hương Thuỷ – Bookstore (2014), *Đồng dao về các trò chơi vận động*, Nhà xuất bản Trẻ.
20. Lư Nhất Vũ và Lê Giang (1981), *Dân ca Bến Tre*, Ty Văn hoá và Thông tin Bến Tre.
21. Lư Nhất Vũ và Lê Giang (1983), *Tìm hiểu Dân ca Nam Bộ*, Nhà xuất bản Thành phố Hồ Chí Minh.
22. Lư Nhất Vũ và Lê Giang (1981), *Dân ca Bến Tre*, Ty Văn hoá và Thông tin.
23. Lư Nhất Vũ, Lê Giang và Nguyễn Văn Hoa (1985), *Dân ca Kiên Giang*, Sở Văn hoá và Thông tin Kiên Giang.
24. Lư Nhất Vũ, Lê Giang, Nguyễn Văn Hoa và Minh Luân (1986), *Dân ca Hậu Giang*, Sở Văn hoá và Thông tin Hậu Giang.
25. Lư Nhất Vũ, Lê Giang và Thạch Anh (1986), *Dân ca Cửu Long*, Sở Văn hoá và Thông tin Cửu Long.
26. Lư Nhất Vũ, Nguyễn Văn Hoa, Lê Giang, Từ Nguyên Thạch (1991), *Dân ca Sông Bé*, Nhà xuất bản Tổng hợp Sông Bé.
27. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (1995), *Dân ca Đồng Tháp*, Nhà xuất bản Tổng hợp Đồng Tháp.
28. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (1995), *250 điệu Lý quê hương (tập 1)*, Nhà xuất bản Văn nghệ, Trung tâm Văn hoá Dân tộc Thành phố Hồ Chí Minh.
29. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (1995), *150 điệu Lý quê hương (tập 2)*, Nhà xuất bản Văn nghệ, Trung tâm Văn hoá Dân tộc Thành phố Hồ Chí Minh.
30. Lư Nhất Vũ, Lê Giang (2003), *300 điệu Lý Nam Bộ*, Nhà xuất bản Trẻ và Trung tâm Văn hoá Dân tộc Thành phố Hồ Chí Minh.
31. Lư Nhất Vũ, Lê Giang, Lê Anh Trung (2004), *Những bài hát đồng dao*, Nhà xuất bản Văn nghệ Thành phố Hồ Chí Minh.
32. Lư Nhất Vũ, Lê Giang, Lê Anh Trung (2006), *Lý trong dân ca người Việt*, Nhà xuất bản Trẻ.

Chịu trách nhiệm xuất bản :
Chủ tịch Hội đồng Thành viên NGUYỄN ĐỨC THÁI
Tổng Giám đốc HOÀNG LÊ BÁCH
Phó Tổng Giám đốc kiêm Tổng biên tập PHAN XUÂN THÀNH

Tổ chức bản thảo và chịu trách nhiệm nội dung :
Phó Tổng biên tập NGUYỄN THÀNH ANH
Giám đốc Công ty CP Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định
TRẦN THỊ KIM NHUNG

Biên tập nội dung : TRẦN THỊ NGỌC HẠNH
Trình bày bìa : BÙI THỊ THANH TRÚC
Minh hoạ: MẠNH HÙNG – THANH TRÚC – ĐAN THANH
Thiết kế sách : BÙI THỊ NGỌC LAN
Sửa bản in : TRẦN THỊ NGỌC HẠNH
Chế bản : CÔNG TY CP DỊCH VỤ XBGD GIA ĐỊNH

Công ty cổ phần Dịch vụ xuất bản giáo dục Gia Định -
Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam giữ quyền công bố tác phẩm.

EM YÊU DÂN CA, TẬP BỐN

(DÙNG KÈM PHẦN MỀM ĐIỆN TỬ)

Mã số : C1A04M7 - SBE

In 3.000 bản (QĐ 42/STK), khổ 17 x 24 cm
Đơn vị in: Công ty Cổ phần In Sách Giáo Khoa TP.HCM
Địa chỉ: 240 Trần Bình Trọng - P.4 - Q.5 - TP.HCM
Số ĐKXB: 2334-2017/CXBIPH/40-939/GD
Số QĐXB: 1268TK/QĐ-GD-HCM ngày 22 tháng 9 năm 2017
In xong và nộp lưu chiểu tháng 9 năm 2017
Mã số ISBN: Tập một: 978-604-0-10920-0
Tập hai: 978-604-0-10921-7
Tập ba: 978-604-0-10922-4
Tập bốn: 978-604-0-10923-1
Tập năm: 978-604-0-10924-8

CÔNG TY CỔ PHẦN DỊCH VỤ XUẤT BẢN GIÁO DỤC GIA ĐỊNH
Địa chỉ : 231 Nguyễn Văn Cừ, quận 5, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại : (028) 38.323.767 | Fax : (028) 38.391.473
Website : www.xuatbangiadinh.vn

VƯƠNG MIỆN KIM CƯƠNG
CHẤT LƯỢNG QUỐC TẾ

CÔNG TY CỔ PHẦN SÁCH VÀ THIẾT BỊ GIÁO DỤC MIỀN NAM
Địa chỉ: 231 Nguyễn Văn Cừ, P.4, Q.5, TP. Hồ Chí Minh
Điện thoại: 028.38300648 – 028.38358423 | **Fax:** 028.38301637
Website: www.sobee.vn; www.sobee.com.vn

MỜI CÁC BẠN TÌM ĐỌC

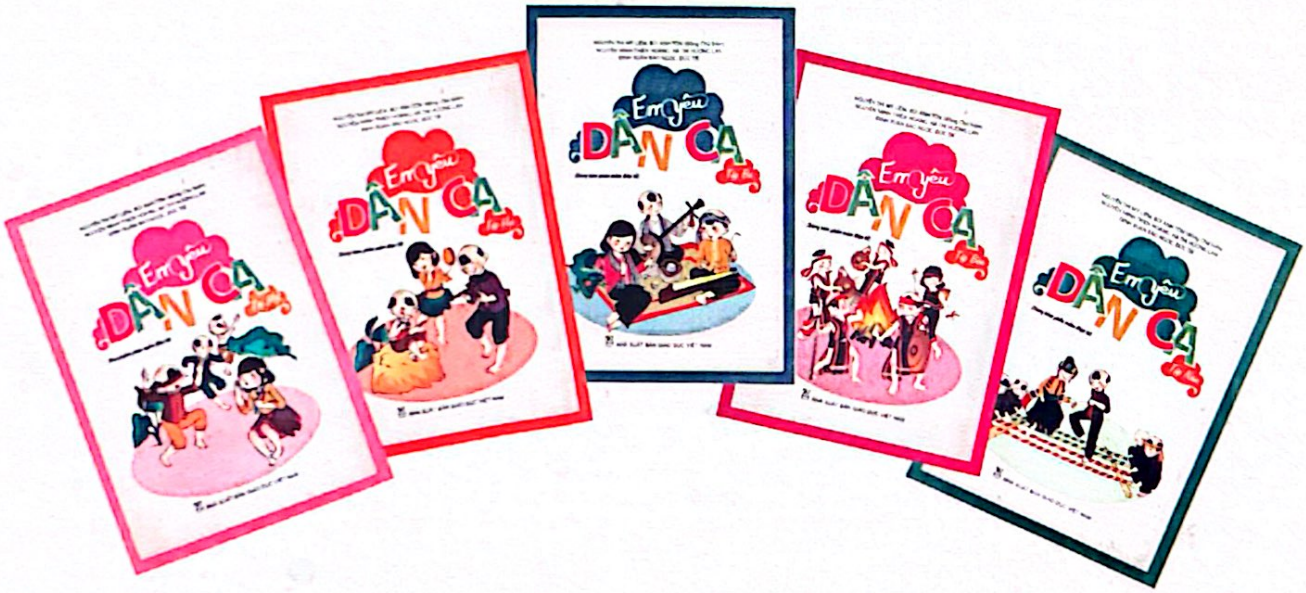

ĐỊA CHỈ PHÁT HÀNH

1. Tổng Đại lí phát hành khu vực

- Miền Nam: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD MIỀN NAM
  231 Nguyễn Văn Cừ, P.4, Q.5, TP. HCM - ĐT: 028.38 358 423
- Miền Bắc: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD MIỀN BẮC
  Tầng 12A, Toà nhà hỗn hợp Diamond Flower (Handico 6)
  Lê Văn Lương, P. Nhân Chính, Q. Thanh Xuân, TP. Hà Nội
- Miền Trung: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD MIỀN TRUNG
  223 Lê Đình Lý, TP. Đà Nẵng
- Đồng bằng Sông Cửu Long: CÔNG TY CP SÁCH VÀ TBGD CỬU LONG
  162D Đường 3/2, Q. Ninh Kiều, TP. Cần Thơ

2. Tổng Đại lí phát hành tại các tỉnh/thành phố

- Các Công ty CP Sách - TBTH các tỉnh/thành phố
- Các Cửa hàng, Nhà sách, Đại lí bán lẻ thuộc
  Công ty Sách - TBTH các tỉnh/thành phố
- TRUNG TÂM SÁCH VÀ THIẾT BỊ GIÁO DỤC MIỀN NAM
  240 Trần Bình Trọng, P. 4, Q. 5, TP. HCM
  ĐT: 028.38 300 374 - Fax: 028.38 300 375
- Mua sách trực tuyến tại địa chỉ: www.sobee.vn

ISBN: 978-604-0-10923-1

Giá: 21.000đ